

Karlova univerzita
Fakulta tělesné výchovy a sportu
Katedra zdravotní TV a tělovýchovného lékařství

**Bezbariérové vstupy do budov místních oddělení Policie České republiky na
území**

hl. m. Prahy

Bakalářská práce

Autorka: Věra Svobodová

Vedoucí práce: Mgr. Eva Prokešová, Ph.D.

Praha září 2017

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

23. 8. 2017

.....

Věra Svobodová

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Evě Prokešové, Ph.D. a PhDr. Andree Levitové, Ph.D. za jejich odborné vedení práce a užitečné rady, které mi pomohly práci dokončit. Další poděkování patří mé rodině, zejména mé přítelkyni Andree Uherkové za její nikdy nekončící podporu a bezmeznou trpělivost.

Motto:

”Kvalita společnosti se může měřit podle způsobu, jak se stará o své nejzranitelnější a nezávislejší členy.”

Adrian D.

Abstrakt

Cíle: Cílem bakalářské práce je analyzovat bezbariérovost přístupů do vybraných budov místních oddělení Policie ČR na území hlavního města Prahy.

Metody: Základní metodou výzkumu byla analýza vytipovaných staveb, kde byl posléze uskutečněn anonymní osobní pohovor skládající se ze 7 ti otázek, na které odpovídalo celkem 54 policistů, z toho 30 mužů a 24 žen, sloužících na Místních oddělení Policie ČR, ve věku 30 let a více s dobou služby nejméně 5 let.

Výsledky: Bezbariérovost budov není nijak závislá na vytíženosti místních oddělení, ani na jejich umístění. Nevhodně upravené bezbariérové budovy, většina je zpřístupněna pouze částečně, tedy nezbytnou dopomocí a bez možnosti užití záchodových kabin. Části zkoumaných staveb prošla rekonstrukcí, kde byl zřízen pouze bezbariérový vstup v podobě šikmé plošiny nebo nájezdů přes zvýšené obrubníky či chodníky. Dále bylo výzkumem zjištěno, že se sloužící policisté s problematikou osob se zdravotním postižením, bariérovosti a pomoci jim, seznamují díky dobročinným akcím pořádané různými organizacemi v jejich soukromí. Žádná školení ani kurzy k této problematice neprobíhá, osvěta z iniciativy Ministerstva vnitra chybí. Informace k problematice přístupu k osobám se zdravotním postižením jsou poskytovány pouze neosobní písemnou formou.

Klíčová slova: služebny místních oddělení, budovy občanského vybavení, bezbariérové přístupy, bariéry, právní legislativa, handicap, osoby se zdravotním postižením

Abstract

Aims: The aim of the bachelor thesis is to analyze barrier-free accesses to selected buildings of the local departments of the Police of the Czech Republic on the territory of the capital city of Prague.

Methods: The main method of the research was the analysis of the selected buildings, where an anonymous personal interview consisting of 7 questions was performed on total of 54 police officers, 30 men and 24 women serving at the Local Police Department of the Czech Republic, at the age of 30 years old and more, and with at least 5 years of experience.

Results: Barrier-free accessibility of buildings is not dependent on the occupancy of local departments, nor their location. Most of the inappropriately modified barrier-free buildings are only partially accessible, therefore help is necessary and there is no option to use the toilet cabins. Part of the investigated buildings underwent reconstruction, where only a barrier-free entry was established in the form of a sloping platform or ramps through elevated curbs or pavements. In addition, research has shown that serving policemen focused on helping disabled people, get to know each other due to charitable events organized by various organizations in their free time. There is no training nor courses on this issue currently, furthermore the initiative of the Ministry of Foreign Affairs is lacking. The information on approaching the problematics of disabled people is provided only in an impersonal written form.

Keywords: Local Offices, Civilian Buildings, Barrier-free Access, Barriers, Legal Legislation, Handicap, People with disabilities.

Obsah

1 Úvod	8
2 Teoretická část	9
2.1. Policie České republiky	9
2.2. Krajské ředitelství hl. m. Prahy	10
2.3. Legislativa	11
2.3.1. Právní normy upravující činnost a postup Policie České republiky	11
2.3.2. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník	11
2.3.3. Zákon číslo č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod	12
2.3.4. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky	13
2.3.5. Právní normy upravující technické požadavky bezbariérových staveb	13
2.3.5.1. Druhy stavebních úřadů, jejich působnost a pravomoc	14
2.3.6. Obecné technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb	17
2.3.6.1. Základní prvky bezbariérového užívání staveb	17
2.3.7. Technické požadavky staveb občanského vybavení	21
2.3.7.1. Vstupy do budov	21
2.3.7.2. Bezbariérové rampy	23
2.3.7.3. Dveře	25
2.3.7.4. Hygienické zařízení a šatny	25
2.3.7.5. Záchodová kabina	26
3 Klienti užívající bezbariérové stavby	29
3.1. Terminologie osob s tělesným postižením	29
3.2. Etiologie zdravotního postižení	30
3.2.1. Vnější příčiny	30
3.2.2. Vnitřní příčiny	31
3.2.3. Doba vzniku zdravotního postižení	31
3.3. Vývoj vztahu společnosti k osobám s tělesným postižením	31
3.4. Přístup veřejnosti k osobám s handicapem	34
3.4.1. Přístup dle typu zdravotního postižení	34

4	Empirická část	37
4.1.	Cíl práce	37
5	Metodika práce	38
5.1.	Sledovaný soubor	38
5.2.	Použité metody	39
5.3.	Sběr dat	39
5.4.	Vyhodnocení výsledků	40
5.4.1.	Stavby občanského vybavení	40
5.4.2.	Vyhodnocení odpovědí respondentů	47
6	Diskuze	50
7	Závěr	53
8	Literatura	54
9	Přílohy	58
9.1.	Příloha č. 1	58
9.2.	Příloha č. 2	58
9.3.	Příloha č. 3	59

1 Úvod

Tato bakalářská práce je soustředěna na architekturu správních budov Policie ČR, Obvodního ředitelství Praha IV, z hlediska jejich bezbariérové přístupnosti pro klienty se zdravotním postižením. Byť již v dnešní době běžně potkáváme osoby s různými specifickými potřebami na nejrůznějších místech, výkonu svého povolání či zaměstnání, při volnočasových aktivitách, učebnách nebo při běžných nákupech, bohužel velmi často nalézáme nevhodné vstupní podmínky a špatné technické zázemí k těmto účelům určené.

Pro své povolání jsem se rozhodla již v roce 2002 a stala se policistkou České republiky. Po dobu své kariéry se setkávám s různým protiprávním jednáním páchané jedinci i skupinami bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání či vyznání. Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma bezbariérových vstupů, ve kterém vidím nedostatky a ráda bych napomohla k jejich odstranění. Na služebny Policie ČR, v našem případě místní oddělení, přicházíme za účelem hledání pomoci, odborné rady, pocitu křivdy nebo jen z informativních důvodů. Většina klientů, kteří osobně navštíví budovu Policie ČR, vstupují na neznámé území. Pociťují velký stres, nervozitu, strach, obavy a v nemalém měřítku i stud. Vyjdou několik schodů, otevrou si dveře a po úvodním rozhovoru s policistou nebo civilním zaměstnancem Policie ČR se usadí v čekárně a vyčkává na další dění. Zatím co handicapovaní spoluobčané, kteří mají sníženou pohyblivost a schopnost komunikace, musí předem zjišťovat, zda jejich nejbližší služebna splňuje podmínky bezbariérového vstupu a jiných kritérií. Stres plynoucí z vlastního důvodu hledání pomoci, se stupňuje o komplikace při vlastní cestě z místa bydliště, jako je i nízkopodlažní autobus, navigace k sídlu místního oddělení a úspěšnému zdolání závěrečného vstupu do budovy. Práce je zaměřena na architekturu staveb vybraných místních oddělení Policie ČR, bezbariérových přístupů a vstupů do těchto budov, a jejich aktuální stav. Využitím metody dotazování, byla oslovena jednotlivá místní oddělení zastoupená policisty sloužící po dobu nejméně 5 let, kdy bude možné posoudit kvalitu vzájemného dorozumívání, způsob pomoci při překonávání bariér a znalost použití instalovaných ramp a plošin.

Cílem je zjistit aktuální stav vstupů do budov občanské vybavenosti, navrhnout možnosti vylepšení a zvýšit tím počet bezbariérových budov.

Práce dále zkoumá úroveň znalostí sloužících policistů v problematice osob se zdravotním postižením.

2 Teoretická část

2.1 Policie České republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991, sloužící veřejnosti. Tento bezpečnostní sbor je podřízen ministerstvu vnitra. Tvoří jej policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zřizuje 14 krajských ředitelství, shodný počet jako územní obvody krajů České republiky. Každé krajské ředitelství policie je organizační složkou státu a účetní jednotkou. V čele každého krajského ředitelství policie stojí krajský ředitel. Útvary Policie České republiky zřízené v rámci působnosti krajských ředitelství policie jsou jejich vnitřními organizačními jednotkami. V hlavním městě Praze jde o čtyři obvodní ředitelství policie, Obvodní ředitelství policie Praha I, Praha II, Praha III a Praha IV, v dalších krajích o městská ředitelství policie v Plzni, Brně a Ostravě. Organizačními články všech krajských ředitelství policie s výjimkou Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy jsou územní odbory. Jejich služební obvody odpovídají územním obvodům okresů a jejich sídly jsou někdejší okresní města. Služební obvody územních odborů krajských ředitelství policie, stejně jako služební obvody městských ředitelství policie se dále dělí na služební obvody obvodních oddělení. **V hlavním městě Praze služební obvody obvodních ředitelství policie sestávají ze služebních obvodů místních oddělení** (policie.cz, 2017, [online]).

Úkoly Policie České republiky jsou zakotveny v ust. § 2 zákona č. 273/2008 Sb., zákona o Policii ČR, který zní takto:

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek (zákon č. 273/2008 Sb.). Dále by měla předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

Ráda bych zmínila i ust. § 9 Zdvořilost, který ukládá policistům i zaměstnancům policie povinnost při plnění úkolů policie dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.

2.2 Krajské ředitelství hl. m. Prahy

Hlavní město Praha zaujímá mezi ostatními regiony zvláštní postavení. Jelikož je největším městem v republice, je zde i vyšší koncentrace center vzdělávání, ekonomiky, mezinárodních vztahů, kultury a v neposlední míře i politiky. Praha se člení na 10 obvodů, které se opět shodují s počtem okresů. Pro dva až tři obvody se zřizuje obvodní ředitelství, tyto se člení na místní oddělení (dále jen MOP) (policie.cz, 2017, [online]).

Pro účely bakalářské práce jsou zvoleny služebny místních oddělení, jelikož jsou nejvíce využívány jako prostředníci mezi širokou veřejností a Policií České republiky. Dělení jednotlivých ředitelství z pohledu místních oddělení.

Obvodní ředitelství Praha I se člení na 14 oddělení a sice, MOP Holešovické nádraží, MOP Masarykovo nádraží, MOP Výstaviště, MOP Letná, MOP Holešovice, MOP Vokovice, MOP Řepy, MOP Ruzyně, MOP Dejvice, MOP Břevnov, MOP Malá Strana, MOP Krakovská, MOP Beneditská, MOP Bartolomějská.

Obvodní ředitelství Praha II se člení na 10 oddělení a sice, MOP Barrandov, MOP Košíře, MOP Nové Město, MOP Radotín, MOP Smíchov, MOP Smíchovské nádraží, MOP Stodůlky, MOP Vinohrady, MOP Wilsonovo nádraží, MOP Zličín.

Obvodní ředitelství Praha III se člení na 14 oddělení a to, MOP Žižkov, MOP Vysočany, MOP Újezd nad Lesy, MOP Prosek, MOP Libeň, MOP Letňany, Policejní stanice Ďáblice, MOP Kyje, MOP Kobylisy, MOP Karlín, MOP Jarov, MOP Horní Počernice, MOP Makovice, MOP Bohnice.

Obvodní ředitelství Praha IV se člení na 12 oddělení a sice, MOP Jižní Město, MOP Lhotka, MOP Modřany, MOP Nusle, MOP Pankrác, MOP Podolí, MOP Spořilov, MOP Hostivař, MOP Strašnice, MOP Uhřetěves, MOP Vršovice, MOP Zahradní Město (policie.cz, 2017, [online]).

2.3 Legislativa

2.3.1 Právní normy upravující činnost a postup Policie České republiky

Jeden z nejdůležitějších právních předpisů pro činnost Policie České republiky je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Pro trestní řízení je nezbytný zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Jednání pachatelů méně závažného protiprávního jednání, které nesplňuje znaky trestné činu, upravuje zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a v neposlední řadě i regulace provozu na pozemních komunikacích zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Základním dokumentem lidských práv pro občany České republiky je Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, a Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (policie.cz, 2017, [online]).

2.3.2 Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

Další z právních norem, který má nemalý vliv na život každého z nás je zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Jeho hlavním cílem je upravovat veškerá soukromoprávní vztahy v návaznosti na evropské právní tradice a vymezovat vzájemná práva a povinnosti osob. Nový občanský zákoník se skládá z pěti částí, tedy obecné, rodinného práva, absolutní a relativní majetková práva, a ustanovení společná, přechodná a závěrečná (zákon č. 89/2012 Sb.). Z velmi rozsáhlého obsahu občanského zákoníku byl vyzdvižen § 19, který hovoří o přirozených právech spojených s osobností člověka. Tyto nelze zcizit ani se jich vzdát. Domnívám se, že mnozí občané žijící v této společnosti zdaleka neznají svá práva a povinnosti, natož práva a povinnosti druhých.

2.3.3 Zákon číslo 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je základním ústavním zákonem, garantujícím dodržování lidských práv a svobod. Všem lidem zaručuje svou svobodu a rovnost v důstojnosti i v právech. Již ve druhé hlavě Listiny je zaručena svoboda pohybu, čímž je zaručena svoboda pohybu i pro osoby s tělesným postižením (Zákon číslo č. 2/1993 Sb.). Odstraňováním stávajících bariér a zamezení vzniku nových, jdeme v souladu s myšlenkou Listiny, tedy aby nebyla nikomu tato práva upřena ani omezena. Na tuto myšlenku navazuje i dokument nesoucí název Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, který je aktualizován pro každých pět let, poslední byl schválen dne 25. května 2015 na období 2015-2020. Tento dokument se snaží podporovat integraci osob se zdravotním postižením a naplňovat opatření Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, která byla Českou republikou ratifikována dne 28. září 2009 (NPP 2015).

Obsah a myšlenka Listiny není často zmiňována, což neznamená, že by měla být opomíjena.

Preambule

„Federální shromáždění na základě návrhů České národní rady a Slovenské národní rady, uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka, práv občana a svrchovanost zákona, navazujíc na obecně sdílené hodnoty lidství a na demokratické a samosprávné tradice našich národů, pamětlivo trpkých zkušeností z dob, kdy lidská práva a základní svobody byly v naší vlasti potlačovány, vkládajíc naděje do zabezpečení těchto práv společným úsilím všech svobodných národů, vycházejíc z práva českého národa a slovenského národa na sebeurčení, připomínajíc si svůj díl odpovědnosti vůči budoucím generacím za osud veškerého lidstva na Zemi a vyjadřujíc vůli, aby se Česká a Slovenská Federativní Republika důstojně zařadila mezi státy, jež tyto hodnoty ctí, usneslo se na této Listině základních práv a svobod.“ (Zákon číslo č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, str. 1).

2.3.4 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústava státu je základním zákonem státu a nejvyšší právní norma jeho právního systému.

Již ve slavnostním úvodu samotné Ústavy je uvedeno, že Česká republika bude budována a rozvíjena jako „*vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku*“ (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., str. 1). Skutečně současná společnost kráčí ruku v ruce s touto myšlenkou? Stejně jako Listina i Ústava si zaslouží notnou dávku pozornosti.

PREAMBULE

„My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v čase obnovy samostatného českého státu, věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé, odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky.“ (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., str. 1).

2.3.5 Právní normy upravující technické požadavky bezbariérových staveb

Stavby služeben místních oddělení Policie České republiky, musí stejně jako ostatní budovy občanského vybavení, splňovat požadavky zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), kdy Ministerstvo pro místní rozvoj stanovilo dle ust. § 194 písm. a) téhož zákona Vyhlášku č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. K této náleží přílohy č. 1, Obecné technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb, a příloha č. 3, Technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb občanského vybavení v částech určených

pro užívání veřejností, společných prostor a domovního vybavení bytový domů, upravitelného bytu nebo bytu zvláštního určení a staveb pro výkon práce (Zákon č. 183/2006 Sb.). Stavební úpravy a stavby budov jsou prováděny Ministerstvem vnitra ve spolupráci s Národním institutem pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, a.s. (písemné sdělení, 2017, kpt. Mgr. Bc. Taťána Málková).

2.3.5.1 Druhy stavebních úřadů, jejich působnost a pravomoc

Nedílnou složkou úprav a staveb budov na území České republiky je spolupráce se stavebními úřady. Soustavu stavebních úřadů tvoří **obecné stavební úřady do nichž se řadí** Ministerstvo pro místní rozvoj, krajský úřad, Magistrát hlavního města Prahy a úřad městské části hlavního města Prahy určený statutem, Magistrát územně členěného statutárního města a úřad jeho obvodu nebo městské části určený statutem (zákon č. 183/2006 Sb.). Dále pak Magistrát statutárního města, pověřený obecní úřad a městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. 12. 2006 (zákon č. 183/2006 Sb.). Aby byla soustava stavebních úřadů úplná jsou uvedeny i zbývající úřady, tedy speciální stavební úřady, vojenské stavební úřady, jiné stavební úřady (zákon č. 183/2006 Sb.). Tyto však nejsou pro předmět výzkumu nezbytné. Naopak je důležité zmínit rozčlenění jiných stavebních úřadů, kterými podle § 16 jsou (zákon č. 183/2006 Sb.):

1. Ministerstvo obrany u staveb důležitých pro obranu státu mimo území vojenských újezdů, které slouží nebo mají sloužit k zajišťování obrany státu a jsou zřizovány Ministerstvem obrany nebo právnickou osobou jím zřízenou nebo založenou,
2. Ministerstvo vnitra u staveb pro bezpečnost státu, kterými se rozumí stavby nebo jejich části sloužící k plnění úkolů Ministerstva vnitra, organizačních složek státu zřízených Ministerstvem vnitra, Policie České republiky, Policejní akademie České republiky, Hasičského záchranného sboru České republiky, Úřadu pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační služby s výjimkou staveb nebo jejich částí převážně užívaných pro účely bytové nebo rekreační, a u staveb sloužících k plnění úkolů Národního bezpečnostního úřadu,
3. Ministerstvo spravedlnosti u staveb sloužících k plnění úkolů Ministerstva spravedlnosti a staveb pro služební účely Vězeňské služby a jejich organizačních složek (zákon č. 183/2006 Sb.).

Pro přehlednost je uveden **na předmět úpravy** Vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, přílohy č. 1, Obecné technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb.

Tento je vymezen v § 1 odst. 1 a 2. Dále pak na požadavky stavby občanského vybavení, přístupy do staveb, prostory pro shromažďování a poskytování základních informací pro orientaci veřejnosti. Z uvedené vyhlášky jsem vybrala ustanovení upravující zvolenou problematiku. (vyhláška č. 398/2009 Sb.). *“Tato vyhláška stanoví obecné technické požadavky na stavby a jejich části tak, aby bylo zabezpečeno jejich užívání osobami s pohybovým, zrakovým, sluchovým a mentálním postižením, osobami pokročilého věku, těhotnými ženami, osobami doprovázejícími dítě v kočárku nebo dítě do tří let (dále jen „osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace“)* (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6621). *„Tato vyhláška byla oznámena v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti technických norem a předpisů a pravidel pro služby informační společnosti, ve znění směrnice 98/48/ES-1“* (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6621).

Vyhláška dále upravuje požadavky na pozemní komunikaci a veřejné prostranství. Uvádí, že *„chodníky, nástupiště veřejné dopravy, úrovně i mimoúrovňové přechody, chodníky v sadech i parcích a ostatní pochozí plochy musí umožňovat samostatný, bezpečný, snadný a plynulý pohyb osobám s omezenou schopností pohybu nebo orientace a jejich míjení s ostatními chodci.“* (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6622). V následujícím paragrafu je uveden přístup do staveb a jeho přesné vymezení. *„Přístupy do staveb uvedených v § 2 odst. 1 písm. b), c), d) musí být bez schodů a vyrovnávacích stupňů. Vstupy musí být v úrovni komunikace pro chodce“* (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6622). Brání-li tomuto řešení závažné územně technické nebo stavebně technické důvody, může být vyrovnání výškového rozdílů řešeno bezbariérovou rampou nebo v odůvodněných případech u změn dokončených staveb zdvihací plošinou. Přístup ke stavbám se musí vytýčit přirozenými nebo umělými vodícími liniemi a přístup k budově se specializovanými službami pro osoby se zrakovým postižením, nemocní, krajskému úřadu, výpravní budově, odbavovacím terminálu veřejné dopravy a stanici metra také akusticky.

Kromě samotných **přístupů ke stavbám** budou v předmětné práci zhodnoceny vlastní požadavky na stavby občanského vybavení. Stavbou občanského vybavení se rozumí „*stavba pro veřejnou správu, soudy, státní zastupitelství, policii, obviněné a odsouzené.*“ (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6622). Do prostor užívaných veřejností musí být dle předmětné vyhlášky zajištěn přístup, schodiště a souběžně vedenými bezbariérovými rampami nebo výtahy. V případě změn u dokončených staveb je vyžadován pouze přístup do vstupního podlaží za využití zdvihací plošiny. (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6623). „*Prostory stavby v částech určených pro užívání veřejnosti, včetně bezpečnostních prvků u vstupu a výstupu, odbavovacího nebo registračního a komunikačního systému mezi veřejností a personálem, pokladen a přepážek musí být řešen tak, aby bylo zajištěno jejich užívání osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace.*“ (Sbírka zákonů č. 398/2009, částka 129, str. 6624).

Ve stavbách, kde je určen záchod, tedy záchodová kabina, musí být umístěna nejméně jedna záchodová kabina v oddělení pro ženy a pro muže. Vyhláška z důvodu nevhodných stávajících prostor umožňuje zřízení pouze jedné záchodové kabiny upravenou pro bezbariérové užívání pro obě pohlaví, s přístupem přímo z veřejného komunikačního prostoru. Stavby, které jsou určeny pro osoby na vozíku a jejich asistenty, musí být tyto kabiny řešeny s ohledem na poskytnutí výpomoci asistentem. (Sbírka zákonů č. 398/2009).

Normy myslí i na čekárny, tedy prostory pro shromažďování, které musí mít vzhledem ke své velikosti i odpovídající vyhrazený počet míst pro osoby na vozíku. Vychází se z přepočtu, kdy na 25 míst vychází 1 místo pro vozíčkáře. Tedy čekárna s více než 101 míst musí disponovat minimálně s 5 ti místy pro osoby na vozíku.

Další parametry, které musí budovy splňovat jsou při udávání základních informací pro orientaci veřejnosti, tyto musí být **vizuální, podle okolností i akustické a hmatné** (Vyhláška č. 398/2009 Sb.). „*Vizuální informace musí mít kontrastní a osvětlené nápisy a symboly*“ (Vyhláška č. 398/2009 Sb., částka 129, str. 6624). Informační a signalizační prvky musí být vnímatelné a srozumitelné pro všechny uživatele, je nutné brát v úvahu zejména zorné pole osoby na vozíku, velikost a vzdálenost písma.

2.3.6 Obecné technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb

Základní prvky bezbariérového užívání staveb vyjadřují elementární principy a systémové zásady na užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace (vyhláška č. 398/2009 Sb.).

2.3.6.1 Základní prvky bezbariérového užívání staveb

V této kapitole jsou uvedeny přesné zákonem stanovené parametry staveb. Tyto parametry jsou závazné pro všechny instituce, kromě výjimek povolených stavebním zákonem.

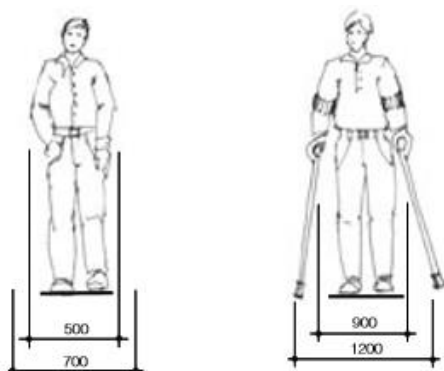
Tento předpis upravuje přístupy k budovám, schodiště a vyrovnávací stupně, výtahy, zdvihací plošiny, pohyblivé schody a pohyblivé chodníky, s konkretizací na řešení pro daná zdravotní postižení.

V prvním oddílu je uvedena problematika přístupů k budovám. „*Vstup do budovy propojuje vnitřní prostor budovy s venkovním prostředím. Budova může mít více vstupů, z nichž jeden je zpravidla hlavní a ústí na hlavní veřejnou komunikaci, další vstupy jsou vedlejší, pomocné. Na hlavní vstup navazují komunikační prostory, které propojují jednotlivé prostory nebo místnosti v budově.*“ (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 398/2009 Sb., str. 6626).

Přístupnost zařízení či prostoru pro osoby na vozíku je značena mezinárodním symbolem přístupnosti. Tento symbol se vyskytuje v provedení čtverce modré barvy, na němž je vyobrazena bílou čarou stylizovaná postava hledící vpravo a sedící na vozíku pro invalidy. Minimální rozměry této značky jsou 100mm x 100mm (Skopec, 1999), viz příloha č. 2.

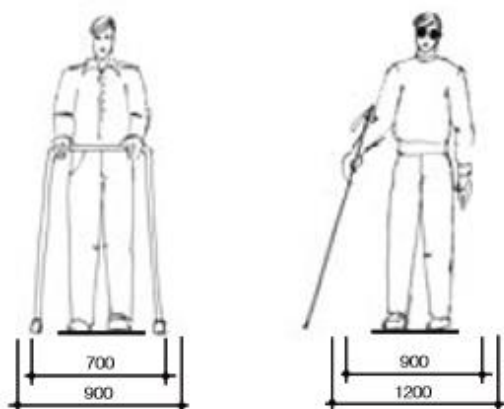
Přehled rozměrů jednotlivých kategorií

Zdravá osoba zaujímá minimální prostor pro volný průchod v šířce 700 mm a s využitím kompenzační pomůcky francouzských berlí, šířku 1200 mm (viz obr. č. 1).

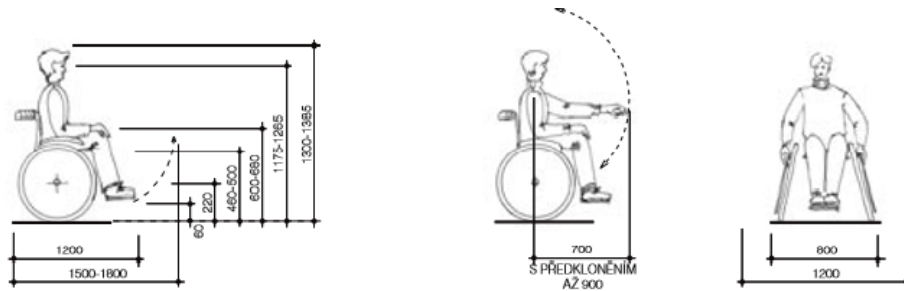
(obr. č. 1, plocha průchodu zdravého jedince a osoby s fr. berlemi)

Klienti se zrakovým postižením pro svůj pohyb vyžadují minimální šíři průchodu jako osoba s berlemi, tedy 1200 mm. V případě, že klient pro svůj pohyb používá chodítko, zaujímá minimální šíři 900 mm (viz obr. č. 2).

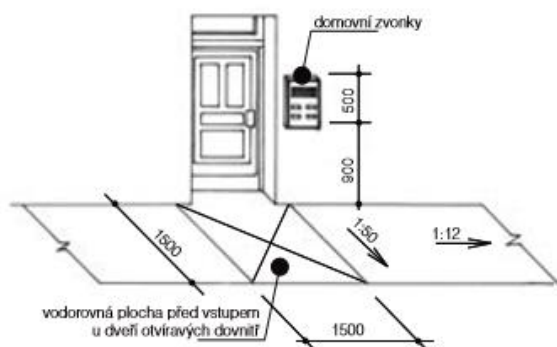

(obr. č. 2, plocha průchodu nevidomého a osoby s chodítkem)

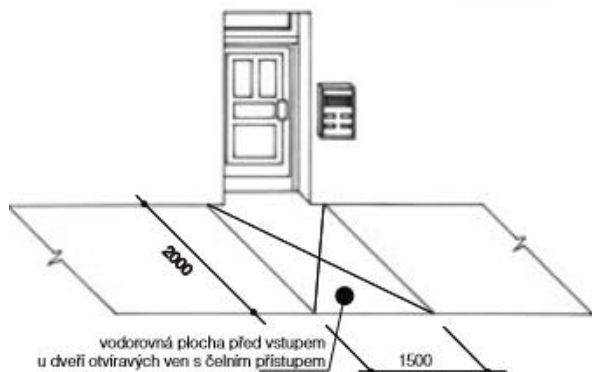
V neposlední řadě jsou velkou skupinou osob užívající bezbariérové stavby vozíčkáři. Jejich požadavky na šíři průchodu jsou stejné jako u nevidových a osob pohybujících se za pomoci berlí, tedy 1200 mm. K těmto klientům jsou dále vázány další limitující parametry, jako je dosah z vozíku např. k domovním zvonkům, zvukovým signalizacím a další, což je limitováno instalací ve výšce 900mm, (viz obr. č. prostor pro manipulaci (obraty, otevírání dveří, aj.) je stanoven rozměry 1500 x 1500 mm (viz obr. č. 4), a v případě dveří otevíravých ven, rozměry 1500 x 2000 mm (viz obr. č. 5).

(obr. č. 3, parametry a rozsah vozíčkáře)

(obr. č. 4, prostor před vchodem a výše signalizace)

(obr. č. 5, prostor pro manipulaci u dveří otvírajících se ven)

Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu

Řešení pro **osoby s omezenou schopností pohybu** vychází jak z dispozic, možností a potřeb osob na vozíku a osob s dětským kočárkem, tak z dispozic a možností osob používajících berle, hole, chodítka nebo jiné pomůcky pro chůzi, těhotných žen a osob doprovázejících děti do tří let. Jedná se konkrétně o výškové rozdíly pochozích ploch, které nesmí být vyšší než 20 mm, povrch pochozích ploch musí být rovný, pevný a upravený proti skluzu.

„Nášlapná vrstva musí mít:

- a) *součinitel smykového tření nejméně 0,5 nebo*
- b) *hodnotu výkyvu kyvadla nejméně 40, nebo*
- c) *úhel kluzu nejméně 10°,*

popřípadě ve sklonu pak:

- d) *součinitel smykového tření nejméně $0,5 + \operatorname{tg} \alpha$, nebo*
- e) *hodnotu výkyvu kyvadla nejméně $40 \times (1 + \operatorname{tg} \alpha)$, nebo*
- f) *úhel kluzu nejméně $10^\circ \times (1 + \operatorname{tg} \alpha)$.*

α je úhel sklonu ve směru chůze.“ (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 398/2009 Sb., str. 6626).

V případě, že se pro pochozí plochu použije rošt, musí mít velikost mezery ve směru chůze nejvýše 15 mm. Minimální manipulační prostor pro otáčení vozíku do různých směrů v rámci úhlu, který je větší než 180°, je **kruh o průměru 1500 mm** a nejmenší prostor pro otáčení vozíku o 90° až 180° je obdélník o rozměrech **1200 mm x 1500 mm**. Pro pojezd sedátka vozíku musí být výška nejméně 700 mm, při šířce nejméně 800 mm a hloubce nejméně 600 mm. Pro pojezd pouze stupaček vozíku musí být výška nejméně 350 mm, při šířce nejméně 600 mm a hloubce nejméně 300 mm. U pokladny a **přepážky** musí být zajištěn průchod šířky **nejméně 900 mm**, dále doplněné v celé této délce předsunutou plochou o šířce 250 mm pro podjetí vozíkem při manipulaci s věcmi na této ploše. **Ovládací prvky**, včetně slotu poštovní schránky, musí být ve **výšce 600 až 1200 mm** nad podlahou a musí být umístěny ve vzdálenosti nejméně 500 mm od pevné překážky. Manipulační plocha před těmito ovládacími prvky, nebo slotem poštovní schránky, smí mít sklon pouze v jednom směru a nejvýše v poměru 1:50 (2,0%), musí mít šířku nejméně 1000 mm a hloubku nejméně 1200 mm (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 398/2009 Sb.).

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se zrakovým postižením

Řešení pro **osoby se zrakovým postižením** vychází jak z dispozic, možností a potřeb osoby bez vizuální kontroly, která k orientaci používá pouze bílou hůl, vysílačku povelů, popřípadě vodícího psa – osoba nevidomá, tak z dispozic osoby s omezenou zrakovou schopností – osoba slabozraká.

Vnitřní i vnější pochozí plochy musí být řešeny tak, aby byla důsledně dodržena vodící linie pro osoby se zrakovým postižením. Dodržen musí být vizuální kontrast sloupů veřejného osvětlení, světelného signalizačního zařízení pro chodce, celoskleněných ploch, nástupního a výstupního stupně každého schodišťového ramene, dveří do výtahu i do místností, zařizovacích předmětů jako je umyvadlo a záchodová mísa a jejich ovládacích prvků, madel a klik vůči okolí.

Zásadní je umístění nápisů a jejich osvětlení. Pro grafické značky platí příslušné normové hodnoty (tyflonet.cz, 2017, [online]).

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se sluchovým postižením

Řešení pro osoby se sluchovým postižením vychází z dispozic, možností a potřeb jak osob bez sluchového vjemu – osoby neslyšící, tak osob jen s částečným sluchovým vjemem, které využívají indukční poslech – osoby nedoslýchavé. (Filipiová, 2002).

„Jedná se konkrétně o:

Řešení pokladen a přepážek musí umožňovat indukční poslech a jejich stavebně technické uspořádání musí umožňovat odezírání. Požaduje se střední hladina osvětlenosti 300 lx.“ (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 398/2009 Sb.).

2.3.7 Technické požadavky staveb občanského vybavení

Termínem technické požadavky se rozumí vstupy do budov, bezbariérové rampy, dveře, záchodové kabiny a další. Standardizace těchto požadavků zabezpečuje a v budoucnu by měla garantovat handicapovaným zcela soběstačné a bezbariérové užívání staveb (zákon č. 398/2009 Sb.).

2.3.7.1 Vstupy do budov

Předmětné úpravy budov upravuje příloha č. 3 k vyhlášce č. 398/2009 Sb., Technické požadavky zabezpečující bezbariérové užívání staveb občanského vybavení v částech určených pro užívání veřejností, společných prostor a domovního vybavení bytový domů, upravitelného bytu nebo bytu zvláštního určení a staveb pro výkon práce. (vyhláška č. 398/2009 Sb.).

Konkrétní úpravy pro klienty dle postižení

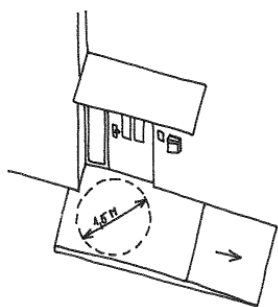
Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace

V případech, kde jsou použity dveře karuselového provedení musí být doplněny dalšími otevíravými dveřmi (Filipiová, 2002).

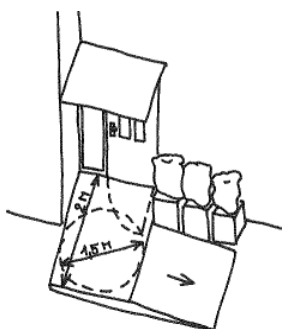
Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu

Pro osoby s omezenou schopností pohybu musí být před vstupem do budovy plocha nejméně **1500 mm x 1500 mm**. Při otevírání dveří ven musí být šířka nejméně **1500 mm** a délka ve směru přístupu nejméně **2000 mm**. (viz obr. 6 a 7). Sklon plochy před vstupem do

budovy smí být pouze v jednom směru a nejvýše v poměru 1:50 (2,0%). Vstup do objektu musí mít šířku nejméně 1250 mm. Hlavní křídlo dvoukřídlých dveří musí umožňovat otevření nejméně 900 mm. Otevíravá dveřní křídla musí být ve výši 800 až 900 mm opatřena vodorovnými madly přes celou jejich šířku, umístění na straně opačné než jsou závěsy, s výjimkou dveří automaticky ovládaných. **Dveře** smí být zaskleny **od výšky 400 mm**, nebo musí být chráněny proti mechanickému poškození vozíkem. Zámek dveří musí být umístěn nejvýše 1000 mm od podlahy, klika nejvýše 1100 mm. Horní hrana **zvonkového panelu** smí být nejvýše **1200 mm** od úrovně podlahy s odsazením od pevné překážky nejméně 500 mm.

(obr. č. 6, vstup do budovy, nezbytný manipulační prostor)

(obr. č. 7, vstup do budovy s prostorem nezbytným k otevření dveří)

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se zrakovým postižením

Pro osoby s omezenou schopností orientace musí být vstupy snadno vizuálně rozeznatelné vůči okolí. **Prosklené dveře**, jejichž zasklení zasahuje níže než 800 mm nad podlahou, musí být ve výšce 800 až 1000 mm a zároveň ve výšce 1400 až 1600 mm **kontrastně označeny** oproti pozadí; zejména musí mít výrazný pruh šířky nejméně 50 mm nebo pruh ze značek o průměru nejméně 50 mm vzdálenými od sebe nejvíce 150 mm, jasně viditelnými oproti pozadí.

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se sluchovým postižením

Pro osoby neslyšící musí být elektronický vrátňý s akustickou signalizací vybaven také signalizací optickou. Oboustranný komunikační systém musí umožňovat indukční poslech pro nedoslýchavé osoby.

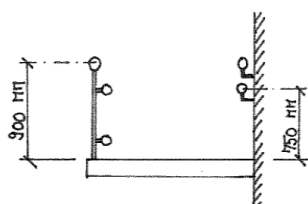
2.3.7.2 Bezbariérové rampy

Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace

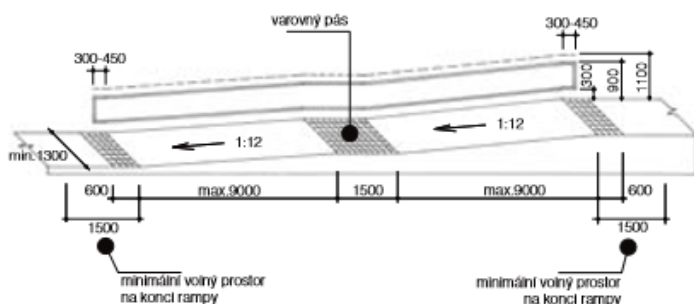
Bezbariérové rampy musí mít po obou stranách opatření proti sjetí vozíku, respektive vodící prvek pro bílou hůl jako je spodní tyč zábradlí ve výšce 100 až 250 mm nebo sokl s výškou nejméně 100 mm (Filipiová, 2002).

Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu

Bezbariérové rampy musí být široké nejméně 1500 mm a jejich podélný sklon smí být nejvýše v poměru 1:16 (6,25 %) a příčný sklon nejvýše v poměru 1:100 (1,0%). Bezbariérová rampa delší než 9000 mm musí být přerušena podestou v délce nejméně 1500 mm. Podesty musí mít i kruhová nebo jinak zakřivená bezbariérová rampa. Bezbariérové rampy musí být po obou stranách opatřeny madly ve výši 900 mm, doporučuje se druhé madlo ve výši 750 mm, která musí přesahovat nejméně o 150 mm začátek a konec šikmé rampy s vyznačením v jejich půdorysém průmětu, viz obr. č. 8. Madlo musí být odsazeno od svislé konstrukce ve vzdálenosti nejméně 60 mm. Tvar madla musí umožnit uchopení rukou shora a jeho pevné sevření, viz obr. 9 (Filipiová, 2002).

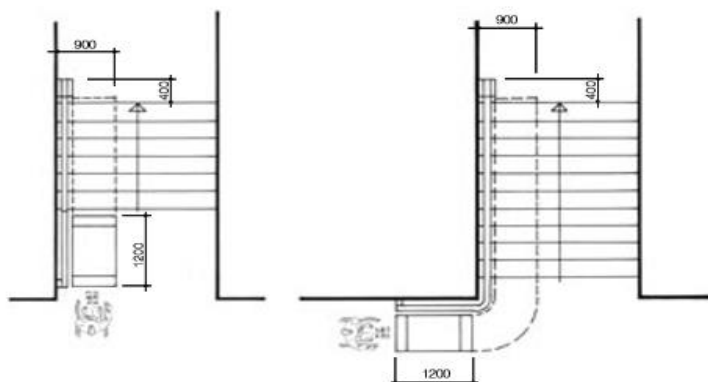
(obr. č. 8, rampa se zábradlím a sokly)

(obr. č. 9, ideální provedení rampy včetně umístění madel)

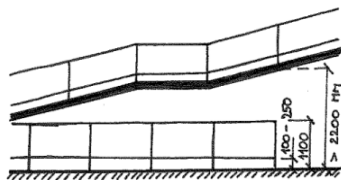
Přístupnost vnitřních prostor budovy zajišťují buď vodorovné komunikace, výtahy či schodiště. Bariérovost schodišť kompenzují dopravní schodišťové plošiny, jejichž šířka musí mít nejméně 900 mm a hloubku 1250 mm (v případě staveb občanského vybavení 1400 mm), viz obr. č. 10) (Filipiová, 2002).

(obr. č. 10, šikmá plošina)

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se zrakovým postižením

Bezbariérové rampy vybíhající do prostoru musí mít buď pevnou zábranu či sokl výšky nejméně 300 mm nebo ve výši 100 až 250 mm pevnou zarážku pro bílou hůl jako je spodní tyč zábradlí nebo podstavec a ve výši 1100 mm nad pochozí plochou pevnou ochranu jako je tyč zábradlí nebo horní díl oplocení. Pevná zábrana nebo zarážka musí být umístěna tak, aby bylo zabráněno možnosti vstupu zrakově postižených osob do průmětu prostoru s nižší výškou než 2200 mm v exteriéru a 2100 mm v interiéru, viz obr. č. 11 (Skopec 2002).

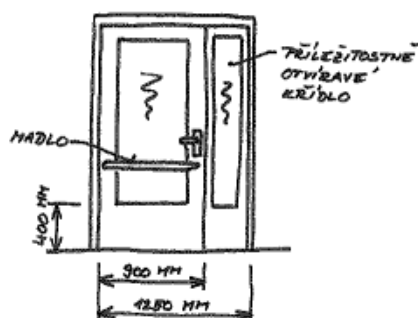

(obr. č. 11, zamezení pohybu osob po rampou vybíhající do prostoru)

2.3.7.3 Dveře

Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu

Dveře musí mít světlou šířku nejméně 800 mm. Otevíravá dveřní křídla musí být ve výši 800 až 900 mm **opatřena vodorovnými madly přes celou jejich šířku**, umístěnými na straně opačné než jsou závěsy, s výjimkou dveří automaticky ovládaných. Dveře smí být zaskleny do výšky 400 mm nebo musí být chráněny proti mechanickému poškození vozíkem, viz obr. č. 12 (Skopec, 1999).

(obr. č. 12, celoskleněné dveře s madlem)

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se zrakovým postižením

Prosklené dveře, jejichž zasklení zasahuje níže než 800 mm nad podlahou, musí být ve výšce 800 až 1000 mm a zároveň ve výšce 1400 až 1600 mm **kontrastně označeny oproti pozadí**; zejména musí mít výrazný pruh šířky nejméně 50 mm nebo pruh ze značek o průměru nejméně 50 mm vzdálenými od sebe nejvíce 150 mm, jasně viditelnými oproti pozadí.

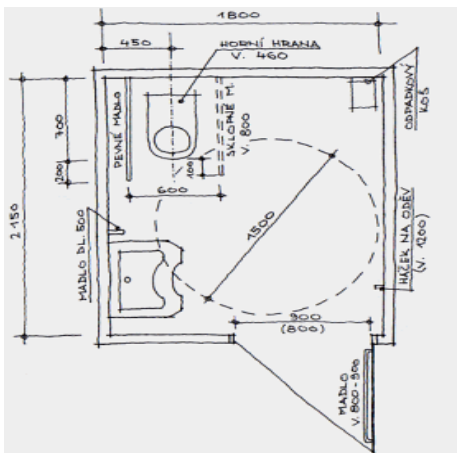
2.3.7.4 Hygienické zařízení a šatny

Řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu

Stěny hygienických zařízení a šaten musí po konstrukční stránce umožnit kotvení opětných madel v různých polohách s nosností minimálně 150 kg. Po osazení všech zařizovacích předmětů musí být zachován volný manipulační prostor o průměru nejméně 1500 mm. Podlaha musí být protiskluzová (zákon č. 398/2009 Sb.).

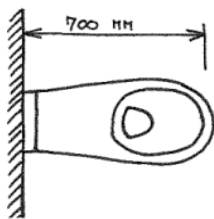
2.3.7.5 Záchodová kabina

Záchodová kabina musí mít šířku nejméně 1800 mm a hloubku nejméně 2150 mm. U změn dokončených staveb lze rozměry této kabiny snížit až na 1600 mm x 1600 mm. Záchodová kabina s využitím asistence musí mít šířku nejméně 2200 mm a hloubku nejméně 2150 mm. V kabině musí být záchodová mísa, umyvadlo, háček na oděvy a prostor pro odpadkový koš. Šířka vstupu musí být nejméně 800 mm, u bytů a obytných částí staveb nejméně 900 mm. Dveře se musí otevírat směrem ven a musí být opatřeny z vnitřní strany vodorovným madlem ve výšce 800 až 900 mm, viz obr. č. 13. Zámek dveří musí být odjistitelný zvenku (Skopec, 2002).

(obr. č.13, záchodová kabina)

Záchodová mísa musí být osazena v osové vzdálenosti 450 mm od boční stěny. Mezi čelem záchodové mísy a zadní stěnou kabiny musí být nejméně 700 mm, viz obr. č. 15. Prostor okolo záchodové mísy musí umožnit čelní, diagonální nebo boční nástup. U kabin minimálních rozměrů musí být manipulační prostor umístěný proti dveřím. Kabiny s využitím asistence musí mít záchodovou místu osazenou v ose stěny, která je naproti vstupu. Horní hrana sedátka záchodové mísy musí být ve výši 460 mm nad podlahou. Ovládání splachovacího zařízení musí být umístěno na straně, ze které je volný přístup ke záchodové míse, nejvýše 1200 mm nad podlahou. Splachovací zařízení umístěné na stěně musí být v dosahu osoby sedící na záchodové míse. V dosahu ze záchodové mísy a to ve výšce 600 až 1200 mm nad podlahou a také v dosahu z podlahy a to nejvýše 1500 mm nad podlahou musí být ovladač signalizačního systému nouzového volání.

(obr. č. 15, sedátko záchodu)

Umyvadlo musí umožnit pojezd osoby na vozíku, jeho horní hrana musí být ve výšce 800 mm. V záchodových kabinách minimálních rozměrů je nutno použít pouze malé umývatko. Po obou stranách záchodové mísy musí být madla ve vzájemné vzdálenosti 600 mm a ve výšce 800 mm nad podlahou.

U záchodové mísy s přístupem jen z jedné strany musí být madlo na straně přístupu sklopné a záchodovou mísu musí přesahovat o 100 mm; madlo na opačné straně záchodové mísy musí být pevné a záchodovou mísu musí přesahovat o 200 mm. U záchodové mísy s přístupem z obou stran nebo-li záchodová kabina s využitím asistence musí být obě madla sklopná a obě musí přesahovat záchodovou mísu o 100 mm. Vedle umyvadla musí být alespoň jedno svislé madlo délky nejméně 500 mm (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 398/2009 Sb.).

Je-li v hygienickém zařízení nebo šatně instalováno zrcadlo musí být použitelné pro osobu stojící i osobu na vozíku. U pevného zrcadla musí být spodní hrana ve výšce maximálně 900 mm nad podlahou a horní hrana ve výšce minimálně 1800 mm nad podlahou. Sklopné zrcadlo nesmí mít ovládací páku vystupující do prostoru.

Řešení pro osoby s omezenou schopností orientace – osoby se zrakovým postižením

Dveře musí mít na vnější straně ve výšce 200 mm nad klikou umístěn **štítek s hmatným orientačním znakem** a s příslušným nápisem v Braillově písmu jako je text WC ženy, sprchy muži nebo šatny ženy. Braillovo písmo musí mít parametry standardní sazby.

Na bezbariérovosti staveb se podílí více faktorů a činitelů. Kromě těch, o kterých bylo již v předchozích kapitolách hovořeno, je i ústřední orgán státní správy Ministerstvo spravedlnosti, které k předmětné problematice provádí patřičné kroky. Mimo jiné plní Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na daná období. Posledním je období 2015–2020. V tomto se k dané problematice zabývá zvyšováním společenského a právního povědomí v oblasti zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení či nepříznivého zdravotního stavu, vytvoření jednotné metodiky pro mapování

bezbariérovosti staveb, která na území v ČR chybí. Dále prověřuje nutnost vzniku profesní organizace odborníků pro bezbariérové užívání staveb, rozšířit instruktážní materiály o přístupu Policie ČR k osobám se sluchovým postižením nebo také provádět metodickou činnost vůči stavebním úřadům v oblasti technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání dopravních staveb ve smyslu technických předpisů spadajících do kompetence Ministerstva dopravy a zajišťovat konzultaci (Národní plán podpory, 2015-2020).

3 Klienti užívající bezbariérové stavby

Předchozí kapitoly nás seznámily s organizační strukturou bezpečnostního sboru, legislativou a s požadavky na stavby občanského vybavení. V této kapitole se seznámíme s klienty, kteří bezbariérové úpravy staveb využívají. Osoby zdravotně postižení nebo osoby s handicapem, o koho se vlastně jedná a jaká je příčina jejich postižení? Policie České republiky při použití donucovacích prostředků odlišuje zvláštní omezení, které je uvedeno v § 58 odst. 1 zákon č. 273/2008 Sb., a sice takto: „ *při zákroku proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let nesmí policista použít údery a kopy.*“ (§ 58 odst. 1, Sbírka zákonů, částka 91, str. 4100). Ze zákona jsou vyjmuty případy, kdy taková osoby bezprostředně ohrožuje zákonem chráněné zájmy

V jiných situacích Policie ČR pouze zjišťuje, zda byla osoba v případě spáchání protiprávního jednání přičetná či nikoliv (§ 26, Sbírka zákonů č. 40/2009).

3.1 Terminologie osob s tělesným postižením

Definice těchto kategorií osob se odlišuje v závislosti na úhlu pohledu. V návaznosti na zaměstnávání zdravotně postižených jsou vymezení zákonem č. 435/2004 Sb. zákona o zaměstnanosti, v § 67. odstavci 1) až 3), který hovoří takto: „*Za osobu se zdravotním postižením se považuje člověk, kterému byla přiznána invalidita I.,II.,nebo III. stupně. Přiznání invalidity I.,II.,nebo III. stupně je spojeno s nárokem na pobírání invalidního důchodu. Dále je za osobu se zdravotním postižením považována osoba zdravotně znevýhodněná. Osoby zdravotně znevýhodněné mají objektivně prokazatelné zdravotní komplikace, které nejsou natolik závažné, aby jim byl přiznán invalidní důchod.*“ (§ 67 odst. 2, 3, zák. č. 435/2004 Sb., str. 26).

Dle definice Mezinárodní klasifikace funkčních schopností (MKF 2001), disability a zdraví je postižení zdraví rozlišováno podle následujících souvislostí. **Tělesnými funkcemi** jsou fyziologické funkce tělesných systémů (včetně psychických). Anatomické části těla jako orgány, končetiny a jejich součásti jsou označovány jako **tělesné struktury**. Dále je v publikaci uvedena charakteristika **poruch**, které jsou vymezeny jako problémy tělesných funkcí nebo struktur, jako je signifikantní odchylka nebo ztráta. **Aktivitou** se rozumí provádění úkolu (úkonů) nebo činu člověkem. Aktivita a její limity jsou obtíže, které člověk může prožívat při zapojení do životních situací, toto je označováno jako **participace**. Nemalý vliv na zapojení

postiženého jedince do společnosti mají i faktory prostředí, kterými rozumíme fyzické a sociální postoje lidí, kde osoby s handicapem žijí a uskutečňují své životy (MKF, 2001).

Definice podle Světové zdravotnické organizace (WHO, 2001) zní takto: „*částečné nebo úplné omezení schopnosti vykonávat některou činnost či více činností, které je způsobena poruchou nebo dysfunkcí orgánu*“ (Novosad, 2006, str. 13). Organizace spojených národů deklarací práv zdravotně postižených osob (MPSV vymezuje tento pojem následovně: „*osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatním*“ (Úmluva OSN, 2006, str. 4). Zdravotní postižení může být tedy definováno jako „*stav trvalého a závažného snížení funkční schopnosti v důsledku nemoci, úrazu nebo vrozené vady*“ (Kocurová, 2002, str. 10).

Jak uvádí Kocurová (2002), osoby se zdravotním postižením byli dříve nazýváni jako: „*mrzáci, úchylní, defektní, postižení, handicapovaní, problémoví, nenormální, deviantní*“ (Kocurová, 2002, s. 10). Tyto jedince dále rozlišuje podle typu postižení na zrakově, sluchově a mentálně postižené, dále na vnitřně postižené, postižení řeči, duševně postižené a nakonec uvádí kombinované postižení (Kocurová, 2002).

3.2 Etiologie zdravotního postižení

Zdravotní postižení lze rozdělit do tří skupin podle příčin jejich vzniku a sice na **vnější** (exogenní) nebo **vnitřní** (endogenní) a podle **doby** jejich vzniku (Novosad, 2006). Vnitřní jsou dědičné a vrozené, vnější naopak úrazy, nemoci, výchova, odolnost organismu a jiné. (Novosad, 2006).

3.2.1 Vnější příčiny

Vnějšími příčinami rozumíme takové, které se danému jedinci přihodí v průběhu života. Může se jednat o úrazy, nemoci, výchovy jedince, vliv prostředí a stáří jedinců. V těchto případech jsou v největším zastoupení míšňí léze, mozková obrna (dříve dětská mozková obrna, DMO), amputace, deformace, mentální retardace, vadné držení těla a jiné (Vítková, 2006).

3.2.2 Vnitřní příčiny

V tomto případě se jedná o genetickou výbavu každého jedince, tedy o vrozené predispozice nebo různě vnější vlivy. Zde můžeme jako příklad uvést Downův syndrom, Edwardsův syndrom, Turnerův syndrom, Rettův syndrom, Spina bifida, Encefalokéla, vrozené vývojové vady srdce a onkologická onemocnění (Slowík, 2007).

3.2.3 Doba vzniku zdravotního postižení

Období, ve kterých dochází ke vzniku zdravotního postižení můžeme rozdělit do tří skupin:

- a) Prenatálně** – období před narozením jedince, vlivem špatného životního stylu (užívání drog, léků, alkoholu), úrazy, chromozomální aberace
- b) Perinatálně** – v průběhu porodu nebo po něm v závislosti na omezeném příjmu kyslíku do mozku novorozence, mechanické poškození hlavičky
- c) Postnatálně** – vlivem předčasného porodu, úrazy, záření, užívání jedů a léčiv, nákaza infekcí, virem, bakteriemi či plísněmi. Psychosociální vlivy zapříčiněné špatnou péčí o dítě a jeho výchovou, trauma a stres. (Slowík, 2007).

3.3 Vývoj vztahu společnosti k osobám s tělesným postižením

V této kapitole bych ráda přiblížila historický vývoj vztahu a přístupu k osobám se zdravotním postižením. Vývoj vztahu z pohledu policie není nijak speciálně zaevidován, tudíž vycházím z předpokladu, že se její přístup vyvíjel obdobným způsobem jako je níže popsáný. Je důležité, aby nebyla historie opomínána. Sám Titzl (1998) ve své knize uvádí, že je ve vztahu mezi postiženou minoritou a nepostiženou majoritou určité napětí a jeho řešení patří do základních paradigmat lidského údělu. (Titzl, 1998). Po mnoha staletí byli handicapovaní a slabí utlačováni a o jejich právech nemluvě.

Od počátku lidské společnosti se rodily děti slabé, ošklivé a zdravotně postižené. Vždy bylo chování společnosti ovlivněno stupněm poznání, ekonomické situací, vlivu náboženství, filozofii nebo politickou strategií a válečným stavem. Přístupy lze rozdělit do čtyř hlavních skupin:

- a) období represivní – likvidace, segregace

- b) období charitativní péče
- c) období humanitní péče
- d) období rehabilitační a preventivní péče.

Přístupy společnosti se v závislosti na uvedených faktorech různě měnil (Sovák, 1980). V raném starověku, datovaného mezi obdobími 8 – 5 př. n. l., kdy byla u moci Sparta, jinak také Lakedaimon, nebyl prostor pro slabé, znetvořené a jiným způsobem se vymykající děti ve společnosti. Vládl zde tvrdý vojenský dril, ne nadarmo se říká „spartánská výchova“, všichni obyvatelé pracovali pro obec a věnovali se pouze umění války. Novorozenci, kteří nesplňovali daný ideál a vykazovali známky tělesného nebo mentálního postižení, byli bez slitování zlikvidováni nebo vyloučeni, aby společnosti nijak nezatěžovali. Byla zde uplatňována **represe** slabých téměř bez výjimek. Někteří jedinci s nenápadnými defekty, našli své uplatnění například při žebvání. Ve spartském státním systému byli házeni dravé zvěři nebo do hlubokých propastí. Obdobným způsobem rozhodl i starý Řím. Zde musela rodina znetvořené dítě opustit a tím ho v podstatě odsoudit k smrti. Období 5. až 1. stol. př. n. l. bylo ke slabším jedincům lehce mírnější. Společnost zaujala k tělesně postižené populaci lhostejný postoj. Postupně zjistila, že je možné tyto jedince využívat k otrockým pracím, např. mletí na ručním mlýnku, a tím si odlehčit od nežádoucích prací. V těchto dobách se objevují zdravotně postižení učenci jako byl slepý básník Homér nebo tělesně postižený bajkař Ezop. Výraznější změna přístupu ke zdravotně postiženým nastává v období středověku, tedy v době počátku křesťanství, které zásadně ovlivnilo smýšlení a jednání velkého počtu obyvatel. Toto období lze datovat od roku 300 n.l., kdy toto náboženství zaznamenalo největší rozmach. Převládá přístup **charitativní** (Sovák, 1980). O osud postižených pečují jednotlivci a dobročinné instituce v azylových zařízeních, kláštorech a nemocnicích. Velký vliv má změna smýšlení obyvatel a individuální zájem pečujících osob o zdravotně postižené, zmrzačené vojáky, sirotky a lidi dlouhodobě nemocné. Probíhají různé sbírky, poskytování almužen a zakládání sirotčinců. Společnost měla zájem o přežití tělesně postižených, kdy jim zajišťovala stravu a přístřeší, ale poskytnout další vzdělávání neuměla. V období renesance a **humanismu**, tedy 15. – 16. stol., se začal poprvé objevovat požadavek vzdělávat všechny lidi, tedy i ty se zdravotním postižením. S tímto tehdejší společností, převážně zastoupení feudály, příliš nesouhlasila. Obávala se, že v případě rozšíření vzdělání do chudších vrstev, ztratí poslušný a pracující lid. Nehledě na odpor, začal J. A. Komenský prosazovat požadavky všeobecného vzdělávání všech lidí bez rozdílu původu, pohlaví a stavu. Jeho dílo *Vševýchova* pojednává o nutnosti vzdělávání i postižených osob. Jeho dílo se stalo první teoretickou prací v oboru speciální pedagogiky. Jak sám uvádí: „*člověk*

bez vzdělání se snadno zvrtné v nečlověka, čímž dehonestuje sám sebe a upadá ve stále větší zmatenost a klam.“ (Komenský, 1966, str. 275). Díky Komenskému a jeho vlivu na další humanisty se začali postižení vzdělávat v ústavech a speciálních zařízeních. Zasloužil se o vznik prvních soukromých ústavů, v nichž byli vyučovány postižené děti z rodin feudálů.

Postupně se od pouhého vzdělávání tělesně a zdravotně postižených, které probíhalo odděleně od společnosti, přecházelo k úsilí o odborné vzdělávání a přípravu na povolání. Největší zlom v naší moderní společnosti nastal po roce 1989, kdy již nebyli jedinci s postižením vzdělávány odděleně od běžné zdravé populace. Až na začátku 20. stol. se u nás i ve světě úsilí připravovat zdravotně postižené na případné pracovní pozice stává skutečností. Profesor MUDr. Rudolf Jedlička navrhuje souhrnnou koncepci péče o postižené, která obsahuje léčebné, výchově vzdělávací, pracovní, sociální, psychologické, právnické a ekonomické péče jejíž cílem je plná **rehabilitace**, resocializace a zařazení tělesně a zdravotně postižených osob do produktivní pracovní společnosti.

Dnešním trendem se stal pojem inkluze nebo inkluzivní vzdělávání. Jedná se o proces, jehož snahou je umožnit vzdělávání všem dětem bez rozdílu plnit povinnou školní docházku, nejlépe v místě jejich bydliště. Inkluze by měla podporovat rovné šance dětí na vzdělávání. Z praxe víme, že tento systém je v současné době stále v procesu vývoje. Ještě v minulém století byly tělesně postižené děti nazývány úchylné děti, abnormální mládež či defektní dítě (Monatová, 1998). „*Odlisné definování problémů většinou ulehčí dítěti život, protože ovlivní postoje nejen rodičů, ale i učitelů*“ (Vágnerová, 1997, str. 7). Dnešní moderní společnost chápe zdravotní postižení jako součást běžného života, takto znevýhodnění jedinci se mohou zúčastňovat všech aktivit stejně jako zdravá populace a již nedochází k jejich vylučování ze společnosti. V současné liberální společnosti, která klade důraz na individuální autonomii a osobní svobodu, je stále zřetelněji kladen důraz na kvalitu života, ale už ne až tak na samotný život (Jankovský, 2003). To vede k velké názorové různorodosti, až k neschopnosti se shodnout na základních etických pravidlech, tedy i na morálce. Vzniká tak, jak uvádí Jankovský (2003), postmoderní etická teorie kulturního relativismu, podle níž jsou morální pravidla pouhým mýtem (Jankovský, 2003).

3.4 Přístup veřejnosti k osobám s handicapem

Častou otázkou zdravé populace je, „Jak mohu zdravotně postiženému pomoci, abych mu více neublížil nebo ho neurazil?“

Málokdo z nás je schopný se při prvním setkání se zdravotně postiženými lidmi chovat zcela přirozeně bez upřených pohledů na viditelná zjizvení, chybějící nebo spastické končiny či nevěnovat výšnou pozornost průvodním pohybům a neobvyklému chování. O případné pomoci s různými kompenzačními pomůckami nemluvě. Spíše nastává situace, že se vyhýbáme setkání se zdravotně postiženými, protože se bojíme z neznámého a odlišného. Přestože je doba inkluze a žije mezi námi přes milion zdravotně postižených lidí, velká část populace se setkání skutečně vyhýbá. V této kapitole se pokusím přiblížit způsob komunikace s osobami různého zdravotního postižení. Základem úspěšného zvládnutí vzájemné komunikace je uvědomění si, že se jedná o stejné bytosti jako jsme my, mají stejné sny a přání, chtějí být milováni a hýčkáni, sportovat a vzdělávat se, chtějí pracovat a hlavně chtějí být nezávislí na okolí a žít plnohodnotné životy. Nebraňme se vzájemného kontaktu, důležité je udělat ten první a správný krok (nemzn.cz, [online]).

Ačkoliv se jedná o stejné bytosti jako jsme my, je dobré mít na paměti několik základních pravidel, které lze aplikovat na všech osobách bez ohledu na typ postižení. Lidé s tělesným postižením a postižení smyslů jsou zcela normální a svéprávní lidé, kteří mají přednosti a neduhy stejně jako kdokoliv z nás. **Vždy jednáme s konkrétní osobou a nikoliv s jeho doprovodem!** Svou pomoc nabídněte, ale nevnucujte ji. Nechce na zvážení konkrétního jedince, zda vaši pomoc využije či nikoliv. Není vhodné projevovat přílišný soucit a snažit se jednat za postižené jedince. Velká většina z nich si dokáže sama říct a rozhodnout co chtějí a co ne. Při kontaktu stůjte nejlépe před postiženým tak, aby vás dobře viděl nebo slyšel (nemzn.cz, [online]).

3.4.1 Přístup k osobám dle typu zdravotního postižení

Doporučený přístup k osobám s handicapem dle dělení do skupin podle typu postižení (ligavozickar.skynet.cz, [online]).

Osoby s omezením hybnosti, kdy se zpravidla jedná o osoby využívající pro svůj pohyb invalidní vozíky v různém provedení, schodolezy, chodítka, berle, či hole. Při každé

manipulaci je nutné invalidní vozík zabrzdit a zamezit tak případné kolizi nebo zranění. Ke zvedání a tlačení vozíku se užívají pevné rámy případně k tomu určená madla a opěrky. Jestliže je vozík tlačěn v místě většího výskytu lidí, je nutné počítat s menším zorným úhlem vozičkáře a vyvarovat se případnému zranění kolemjdoucích. Po dobu vyčkávání na přechodu pro chodce nesmí vozík zasahovat do části vozovky. Mohlo by dojít ke zranění nebo způsobení kolize. V nerovném terénu je upřednostňována jízda po zadních kolech, aby se předcházelo nepříjemným otřesům. Při jízdě z prudkého kopce, je vhodné zvolit jízdu pozpátku, vozík se lépe brzdí a vozičkář se cítí bezpečněji.

Osoby se zrakovým postižením se při navázání kontaktu vidící osoba oslovuje nevidomého jako první. Následně dochází k představení a podání ruky. I v tomto případě je vidící osoba aktivnější a ruku nevidomého citlivě uchopí. Při vstupu do místnosti, kde je nevidomý, vidící na svou přítomnost upozorní, zpravidla pozdravem. To samé platí v případě, že je místnost opouštěna. Většina zrakově postižených má velmi dobré orientační schopnosti a trasy na nichž se pohybuje zná. Když je v novém prostředí, může využívat elektronických navigací a jiných kompenzačních pomůcek, nebo se může dotázat o pomoc (ligavozick.skynet.cz, [online]). Chůze s nevidomým musí být klidná a pomalá, aby nás stačil následovat. Nevidomý se lehce zachytí o předloktí průvodce a následuje jeho pohyb cca půl kroku zpětně. Průvodce by jej měl informovat o změnách terénu, např. schod, chodník, zábradlí, dveře po levé ruce, atd. V žádném případě není nevidomý tažen silou, ale zlehka následuje vedoucí osobu. Při nástupu do dopravních prostředků a vstupu do místností, nastupuje a vstupuje první průvodce. Ten mu dále podá informace o stavu uvnitř a dovede jej k místu k usazení, kde mu položí ruku na opěradlo nebo madlo. Dveře od místnosti uzavírá nevidomí sám. Obdobný způsob platí při nasedání do vozidla. Není nutné jej tlačit na sedadlo, ale postačí položit jeho ruku na horní rám dveří (ligavozick.skynet.cz, [online]).

Osoby se sluchovým postižením, při komunikaci s osobami neslyšícími a nedoslýchavými je důležité mluvit pomalu a zřetelně, není potřeba nadměrně zvyšovat hlas. Sluchově postižený člověk by měl **vidět obličej osoby** s níž komunikuje, aby mohl **odezírat** pohyb rtů. Pokud je to možné, při komunikaci se sluchově postiženými je vhodné minimalizovat či vypnout všechny zdroje hluku. Tyto ztěžují nebo i znemožňují správné vnímání informací. V průběhu rozhovoru se ujistíme, že jsou dotazy správně chápány, že neslyšící nebo nedoslýchavý všemu rozumí. Odezírání ze rtů je velmi náročné a dlouhotrvající rozhovor může jedince oslabit a vyvést z koncentrace, navíc při odezírání není přenos informace 100 % zaručen. Případná

komunikace psaným slovem je jedna ze záchranných možností, ale nemusí být vždy **účinná**. U lidí, kteří se narodily jako neslyšící nebo ztratili sluch v ranném dětství nebyl dostatečně velký rozvoj slovní zásoby a slova, která zdravé populaci připadají jako běžná mohou být pro neslyšící komunitu matoucí a neznámá (Procházková, Vysuček, 2007).

Pro osoby s mentálním postižením je při komunikaci důležitý oční kontakt a dostatečná pozornost. To, jak člověka s mentálním postižením vnímáte a přijímáte jeho sdělení, se výrazně odrazí v jeho ochotě něco sdělit. Není vhodné používat složitá souvětí, cizojazyčné názvy a přednášet jim zdlouhavé projevy. Nejvhodnější je užívání jednoduché řeči, krátkých slov a vět. Mluva by měla být pomalá a aby daného jedince příliš nezahlcovala. Je na místě obrnit se trpělivostí a umožnit tázané osobě dostatek času na odpověď. Tito jedinci jsou vnímavý na neverbální komunikaci, vhodné je užívání mimiky a gestikulace. V průběhu rozhovoru je dobré se ujistit, že bylo otázce porozuměno a že jí daný jedinec pochopil. Mentálně postižení lidé jsou velmi závislí na ostatních lidech. Jednání s nimi by mělo být s velkou mírou empatie, trpělivosti a respektu. Dospělý člověk s mentálním postižením má jiné možnosti v porozumění. Neznamená to však, že není dospělý. Proto budete li jej oslovovat, vykejte mu. Používejte řeč dospělých. I když budete používat jednoduché věty, neznamená to, že musíte používat zdobněliny, mluvit moc nahlas nebo něco zbytečně dlouho vysvětlovat. Jedná se velmi vnímavé lidi, z nichž někteří při konverzaci potřebují jen více času (www.spmpr.cz, [online]).

4 Empirická část

Empirická část je zaměřena na analýzu vybraných místních oddělení na území hl. m. Prahy dle požadavků aktuální legislativy a dále ke zjištění úrovně znalostí policistů a policistek v problematice zdravotně postižených.

4.1 Cíl empirické části , úkoly a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce bylo zjistit úroveň bariérovosti staveb místních oddělení Policie České republiky, na území hl. m. Prahy, Obvodní ředitelství Praha I, II, III, IV a úroveň znalostí policistů a policistek v oblasti zdravotně postižených.

Stanovené úkoly:

- nastudování odborné literatury zabírající se bezbariérovostí staveb a doporučení pro vhodné úpravy stávajících staveb, dále nastudovat literaturu vymezující zdravotní postižení a legislativu upravující činnost Policie ČR
- vybrat stavby občanského vybavení k následné analýze budov
- sestavit otázky pro osobní dotazování
- zvolit vhodná kritéria pro výběr respondentů
- dle shromážděných dat vypracovat výsledky a posoudit úroveň bariérovosti vybraných budov.

Předložená bakalářská práce by měla zodpovědět na vědecké otázky:

Jaká je současná úroveň analyzovaných staveb?

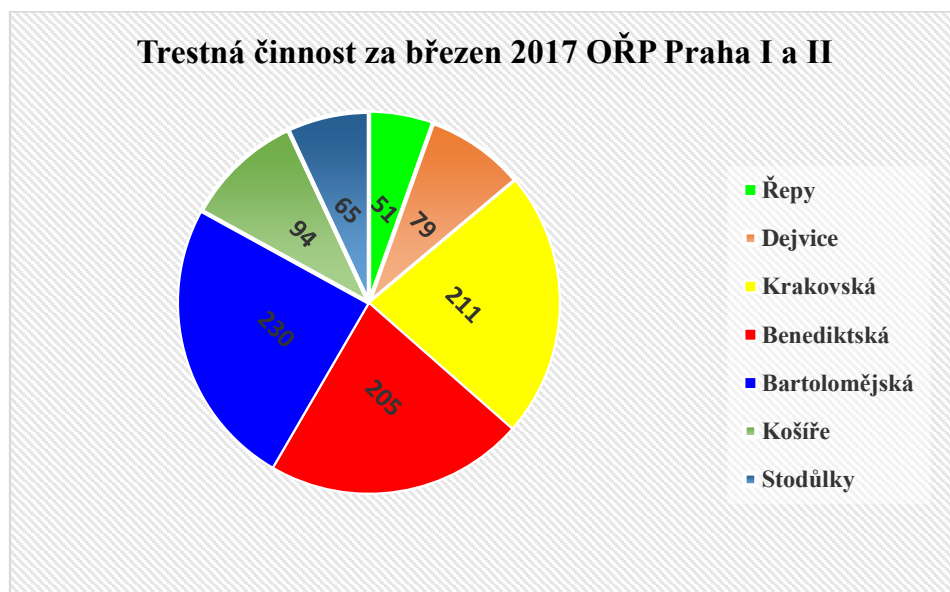
Jaká je úroveň znalostí policistů a policistek v dané problematice?

5 Metodika práce

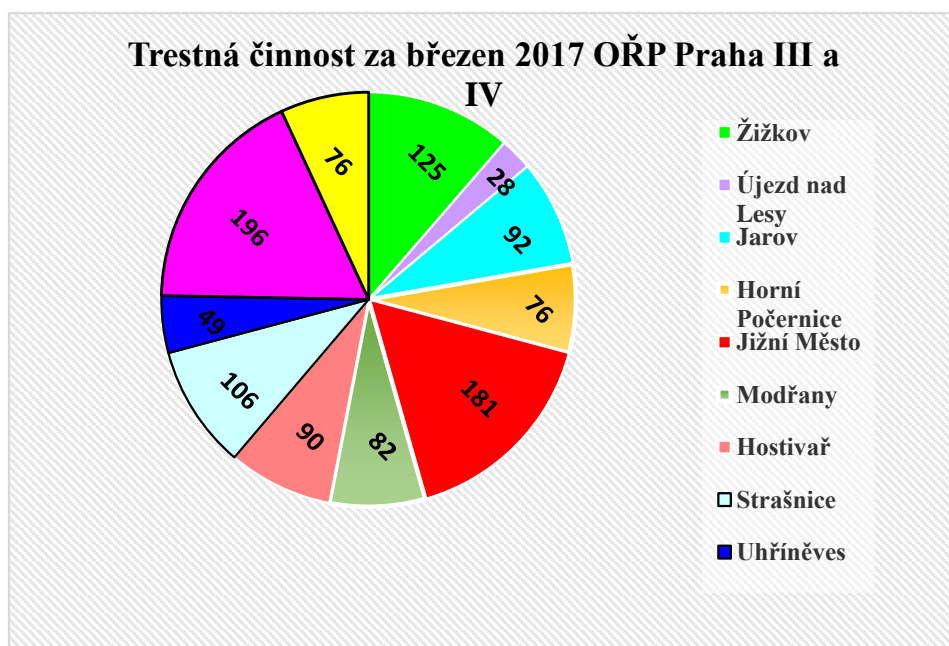
5.1 Sledovaný soubor

Stavby místních oddělení vybrané na základě páchané trestné činnosti v měsíci březen 2017.

Obvodní ředitelství policie Praha I: Místní oddělení Bartolomějská – 230, Místní oddělení Krakovská – 211, Místní oddělení Benediktská – 205, Místní oddělení Dejvice – 79, Místní oddělení Řepy – 51, Obvodní ředitelství policie Praha II: Místní oddělení Košíře – 94, Místní oddělení Stodůlky – 65, Obvodní ředitelství policie Praha III: Místní oddělení Žižkov – 125, Místní oddělení Jarov – 92, Místní oddělení Horní Počernice – 76, Místní oddělení Újezd nad Lesy – 28, Obvodní ředitelství policie Praha IV: Místní oddělení Vršovice – 196, Místní oddělení Jižní Město – 181, Místní oddělení Strašnice – 106, Místní oddělení Hostivař – 90, Místní oddělení Modřany – 82, Místní oddělení Zahradní Město – 76, Místní oddělení Uhřetěves – 49, viz graf č. 1 a 2.

(graf č. 1 trestná činnost na území OŘP Praha I a II)

(graf č. 2 trestná činnost na území OŘP Praha III a IV)

Dalším sledovaným souborem jsou **respondenti**, muži a ženy ve věku nad 30 let a ve služebním poměru déle než 5 let. Těmto byly položeny otázky, které jsou uvedeny v příloze č. 1.

5.2 Použité metody

K vypracování praktické části předložené bakalářské práce byla použita obecně vědní metoda analýzy, díky které bylo prozkoumáno 18 vybraných objektů na vytyčeném území, tedy území hl. m. Prahy. Pro další část výzkumu jsem zvolila kvantitativní výzkum formou osobního dotazování, kterého se zúčastnilo 24 žen a 30 mužů, kterým byly položeny otevřené otázky, viz příloha č. 1. Způsob výběru dotazovaných byl stratifikovaný. Osobní dotazování bylo zaznamenáno v písemné formě, aby se předešlo ztrátě nebo zkreslení poskytnutých informací. Oslovení respondenti spolupracovali a zodpověděli všechny otázky ve 100%. Zjištěné výsledky byly následně zpracovány a interpretovány ve formě grafů a tabulek.

5.3 Sběr dat

Sběr dat se uskutečnil v tomto časovém harmonogramu. Příprava a výběr vhodných staveb občanského vybavení proběhal v období prosinec 2016. Analýza budov a osobní dotazování bylo uskutečněno v delším období, tedy březen – červen 2017. Závěrečné zpracovávání dat probíhalo v měsíci červenec 2017.

Analýza budov byla provedena bez předchozí domluvy v různou denní dobu. Respondenti byli napřed seznámeni s cílem osobního dotazování. Následovalo postupné kladení otázek. Zodpovězení jedné otázky trvalo cca 5 min. Dotazování bylo složeno ze 7 otevřených otázek. Po zodpovězení následoval volný rozhovor, jehož obsahem byla problematika zdravotně postižených.

5.4 Vyhodnocení výsledků

Po vyhodnocení shromážděných dat lze konstatovat, že provedeným výzkumem byly zodpovězeny stanovené vědecké otázky. Tyto jsou znázorněny v grafech a vyhodnoceny v následujícím textu. Kapitola je pro lepší přehlednost rozdělena do podkapitol zaměřených na aktuální **stav staveb občanského vybavení** a **úroveň znalostí** respondentů v problematice zdravotně postižených.

5.4.1 Stavby občanského vybavení

Vybrané budovy místních oddělení a jejich aktuální stav bariérovosti, rozdělené podle jednotlivých Obvodních ředitelství, tedy OŘP Praha I, II, III a IV.

Obvodní ředitelství policie Praha I

Místní oddělení Benediktská, Benediktská čp. 692/1, Praha 1

Budova splňuje parametry bezbariérovosti, viz tabulka č. 1 a příloha č. 3 obr. č. 16.

MOP Benediktská - SPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO

(tabulka č. 1, MOP Benediktská)

Místní oddělení Bartolomějská, Bartolomějská čp. 347/14, Praha 1

Vstup do budovy je bariérový, nachází se zde schod o výšce 21 cm, který není nijak redukován. Záchodová kabinka nemá žádné bezbariérové úpravy, z těchto důvodů je stavba hodnocena jako bezbariérová s omezením, viz tabulka č. 2, příloha 3, obr. č. 17.

MOP Bartolomějská – SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový	NE		ANO	ANO
Bezbariérový		ANO		
Jiná omezení	Schody bez kompenzace		Výška 1450 mm	Bez úprav

(tabulka č. 2, MOP Bartolomějská)

Místní oddělení Krakovská, Krakovská čp. 1432/11, Praha 1

Negativem je trvale uzamčená plošina a její užití je možné pouze za asistence pracovníka Policie ČR. Záchodová kabina je zpřístupněna pouze částečně neboť je její šíře pouze 1920 mm a hloubka 1570 mm, viz tabulka č. 3, příloha 3, obr. č. 18.

MOP Krakovská – SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace dveří a plošiny	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO
Jiná omezení	Plošina uzamčena			Užší prostory

(tabulka č. 3, MOP Krakovská)

Místní oddělení Dejvice, Pelléova čp. 1050/21, Praha 6

Hlavní vchod do budovy tvoří terasovité schodiště. Pro bezbariérový vstup je určen služební výtah přístupný přes služební garáže, které nejsou opatřené zvukovou signalizací, pouze kamerovým systémem., viz tabulka č. 4, příloha 3, obr. č. 19.

MOP Dejvice – SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO		ANO
Chybí			NE	
Jiná omezení		Výtahem, nutná asistence	Pro přivolání obsluhy plošiny	

(tabulka č. 4, MOP Dejvice)

Místní oddělení Řepy, Makovského čp. 1349/21, Praha 17

Služebna se nachází v prvním patře budovy OC Řepy. Přístup je možný dvěma směry, buď od zastávky MHD za využití osobního výtahu. Budova nabízí bezbariérově upravené záchodové kabinky pouze ve 2. patře obchodního centra, viz tabulka č. 5, příloha 3, obr. č. 20.

MOP Řepy - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	NE
Jiná omezení				Pouze v obchodním centru

(tabulka č. 5, MOP Řepy)

Obvodní ředitelství policie Praha II

Místní oddělení Košíře, Běhounkova čp. 2301/19, Praha 13

Daná budova splňuje kritéria pro bezbariérové užívání, viz tabulka č. 6, příloha 3, obr. č. 21.

MOP Košíře - SPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO

(tabulka č. 6, MOP Košíře)

Místní oddělení Stodůlky, Mukařovského čp. 1985/5, Praha 13

Vstup do budovy je umístěn ve 2. patře objektu nákupního centra Luka. Služební výtah zde není pro veřejnost přístupný, stejně tak i záchodová kabinka, viz tabulka č. 7, příloha 3, obr. č. 22.

MOP Stodůlky - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	
Chybí				NE

(tabulka č. 7, MOP Stodůlky)

Obvodní ředitelství policie Praha III

Místní oddělení Horní Počernice, Náchodská čp. 2032/115, Praha 20

Přístupovou trasu tvoří asfaltový chodník bez převýšení. Na levé straně je ve výšce 1530 mm umístěna zvonková signalizace s obousměrnou komunikací. Za dveřmi je schodiště s 11 schody, které jsou kompenzovány šikmou plošinou o nosnosti 225 kg. Šikmá plošina je uzamčená a její užití je pouze za asistence příslušníka policie., viz tabulka č. 8, příloha 3, obr. č. 23.

MOP Horní Počernice - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový			ANO	
Bezbariérový	ANO	ANO		ANO
Jiná omezení			Výška 1530 mm	

(tabulka č. 8, MOP Horní Počernice)

Místní oddělení Újezd nad Lesy, Hulická čp. 2620, Újezd nad Lesy

Služebna je umístěna v přízemní budově. Vchod do čekárny je tvořen jednokřídlými dveřmi v šířce 840 mm, viz tabulka č. 9, příloha 3, obr. č. 24.

MOP Újezd nad Lesy - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO
Jiná omezení				Užší rozměry

(tabulka č. 9, MOP Újezd nad Lesy)

Místní oddělení Jarov, Koněvova čp. 2743/103, Praha 3

Budova je přízemní, přístupná ze dvou stran. Zvuková signalizace je ve výšce 1430 mm po pravé straně. Stavba má bezbariérovou záchodovou kabinku, tato však nesplňuje dané požadavky viz tabulka č. 10, příloha 3, obr. č. 25.

MOP Jarov - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový			Ano	
Bezbariérový	ANO	ANO		ANO
Jiná omezení			Ve výši 1430 mm	Nevhodné uspořádání, užší

(tabulka č. 10, MOP Jarov)

Místní oddělení Žižkov, Lipanská čp. 190/16, Praha 3

Služebna je umístěna v přízemí budovy. Příchod je možný ze dvou stran. Ve výšce 1460 mm umístěna zvuková signalizace s oboustrannou komunikací. Záchodová kabinka je veřejnosti nepřístupná, lze ji využít pouze s doprovodem příslušníka policie. Dveře mají šíři 900 mm za nimiž je kabinku užších rozměrů a sice 1520 x 1920 mm, viz tabulka č. 11, příloha 3, obr. č. 26.

MOP Žižkov - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový			ANO	
Bezbariérový	ANO	ANO		ANO
Jiná omezení			Ve výši 1460 mm	Užší

(tabulka č. 11, MOP Žižkov)

Obvodní ředitelství policie Praha IV

Místní oddělení Uhříněves, Nové náměstí čp. 1432/21, Praha 10

Zdejší budova je společná s prostory Městské policie pro Prahu 22, kdy v přízemí a prvním patře sídlí státní policie, ve druhém strážníci městské policie. Tento objekt disponuje bezbariérově upravenou záchodovou kabinou, která je umístěna ve druhém patře budovy, viz tabulka č. 12, příloha 3, obr. č. 27.

MOP Uhříněves - SPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO

(tabulka č. 12, MOP Uhříněves)

Místní oddělení Vršovice, Přípotoční čp. 300/12, Praha 10 Vršovice

Přístupovou cestu tvoří asfaltový chodník s mírnými nerovnostmi. Před samotnými vstupními dveřmi je schodiště, které je v jeho levé části opatřeno plošinou. Komunikátor z úrovně před plošinou chybí, prostor je monitorován kamerovým systémem a klient musí vyčkat příchodu policisty. Zvuková signalizace s obousměrnou komunikací je umístěna až u vstupních dveří, viz tabulka č. 13, příloha 3, obr. č. 28.

MOP Vršovice - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový			ANO	
Bezbariérový	ANO			ANO
S dopomocí		ANO		
Jiná omezení	Nerovnost terénu	Plošina	Pouze u vstupních dveří	Užších rozměrů

(tabulka č. 13, MOP Vršovice)

Místní oddělení Modřany, Soukalova čp. 3408/1, Praha 12

Před dveřmi hlavního vchodu jsou dva schody, které jsou kompenzovány boční rampou o šířce 1300 mm a délkou 3500 mm, viz tabulka č. 14, příloha 3, obr. č. 29.

MOP Modřany - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový			ANO	
Bezbariérový	ANO			ANO
S dopomocí		ANO		
Jiná omezení		Rampa	Ve výši 1300 mm	Užších rozměrů

(tabulka č. 14, MOP Modřany)

Místní oddělení Hostivař, Milánská čp. 409, Praha 15

Bezbariérový vstup je přístupný ze zadní strany panelákové budovy. K tomuto vstupu vede trojramenná rampa o celkové délce 15 m s protiskluzovým povrchem a s vyhovujícími podestami, viz tabulka č. 15, příloha 3, obr. č. 30.

MOP Hostivař - SPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO	ANO	ANO	ANO

(tabulka č. 15)

Místní oddělení Zahradní Město, Jabloňová čp. 3000/15, Praha 10 – Zahradní Město

Služebna je zcela neodpovídající. Oddělení sídlí v 1. patře budovy a je přístupné pouze schodištěm, které není nijak kompenzováno. Záchodové kabinky a jiné prostory nejsou také vhodně upraveny, viz tabulka č. 16, příloha 3, obr. č. 31.

MOP Zahradní Město - NESPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový	NE	NE	ANO	Ano
Jiná omezení	Schodiště bez kompenzace		Pouze u vstupních dveří	Bez úprav

(tabulka č. 16, MOP Zahradní Město)

Místní oddělení Strašnice, V Zátočce čp. 42/1, Praha 10 – Strašnice

Služebna je umístěna v bývalém strašnickém zámečku na okraji parku Gutovka. Příchod k budově není nijak bezbariérově upraven. Před vstupem je vpravo umístěna zvonková signalizace ve výšce až 1760 mm. Stavba nenabízí možnost záchodové kabinky určenou pro veřejnost, viz tabulka č. 17, příloha 3, obr. č. 32.

MOP Strašnice - NESPLŇUJE

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bariérový		NE	ANO	
S dopomocí	ANO			
Chybí				NE
Jiná omezení	Nerovnost terénu	Schody bez kompenzace	Ve výšce 1760 mm	

(tabulka č. 17, MOP Strašnice)

Místní oddělení Jižní Město, Kaplanova čp. 2056, Praha 4

Príchodovou cestu k budově tvoří asfaltová pěší zóna vedoucí od Obchodního centra Chodov. Jedná se o jednopatrovou budovu s předsunutým schodištěm, které se napojuje na pěší zóně. Tato bariéra je kompenzována šikmou plošinou o nosnosti 300 kg, která je uzamčena a její použití je možné pouze za asistence policisty. Rampa není v dolní části opatřena signalizačním zařízením. Vpravo je ve výšce 1430 mm umístěna zvuková signalizace s oboustrannou komunikací. Kabina záchodu je bariérová, šíře dveří je 600 mm, není veřejně přístupná, viz tabulka č. 18 příloha 3, obr. č. 33.

MOP Jižní Město - SPLŇUJE S OMEZENÍM

Stav budovy	Přístup	Vstup	Zvuková signalizace	Záchodová kabina
Bezbariérový	ANO			
S dopomocí		ANO		
Chybí			NE	NE
Jiná omezení	Nerovnost terénu	Plošina	Pouze u vstupních dveří ve výšce 1430 mm	

(tabulka č. 18, MOP Jižní Město)

5.4.2 Úroveň znalostí respondentů

Respondenti byli vybráni na základě stanovených kritérií, tedy se jednalo o policisty sloužící déle než 5 let a starší 30 let. S oslovenými kolegy bylo po úvodním rozhovoru, kde byli seznámeni s předmětem zájmu, provedeno osobní dotazování. Otázky byly zacíleny na problematiku zdravotně postižených osob, základní přehled a zkušenosti. Celkem bylo dotázáno 54 policistů, kde bylo 30 mužů a 24 žen. Vyjádřili se všichni dotazovaní. U žádné otázky nedošlo k žádné ojedinělé odpovědi. Respondenti udávali odpovědi, které se v průběhu dotazování minimálně jednou opakovali. Z dotazování vyplývá, že se policisté a policistky v oblasti zdravotně postižených osob orientují. Otázky týkající se určení poskytnutí pomoci, osobního setkání a určení kompenzačních pomůcek byly v počtu četnosti nejvíce vyrovnaná a respondenti odpovídali bez většího váhání. Největší shoda nastala v případě otázky č. 6, tedy otázka absolvování školení či kurzu k problematice zdravotně postižených. Zde z 54 policistů odpovědělo 46 negativně, zbylých 8 uvedlo přijímání informací cestou elektronických

dokumentů. Otázkou č. 5 bylo zjišťováno, zda policisté umí spustit a manipulovat s namontovanou plošinou. 31 dotázaných uvedlo, že nebyli s fungování s plošiny nijak seznámeni.

Otázky pro osobní dotazování s uvedením četnosti odpovědí

1. Kdo je zdravotně postižená osoba?

a) člověk s mentálním nebo tělesným postižením, kterou označil lékař jako ZP	24 odpovědí
b) vozičkář	12 odpovědí
c) mentálně postižený	10 odpovědí
d) nevidomí	8 odpovědí

2. Kolikrát jste se v průběhu své služby setkal se zdravotně postiženou osobou?

a) méně než 5 x	32 odpovědí
b) více než 5 x	12 odpovědí
c) více než 10 x	8 odpovědí
d) méně než 5x	2 odpovědi

3. Pomohl jste někdy handicapovanému v průběhu služby a jakým způsobem?

a) ano, pomoc při chůzi či průchodu dveřmi	42 odpovědí
b) nevzpomínám si	9 odpovědí
c) při poskytnutí první pomoci	12 odpovědí

4. Dokážete vyjmenovat nějakou kompenzační pomůcku?

a) francouzské hole	17 odpovědí
b) invalidní vozík	14 odpovědí
c) slepecká hůl a pes	13 odpovědí
d) naslouchátka	10 odpovědí

5. Umíte manipulovat se šikmou plošinou, která je na schodišti umístěna?

a) ne, nebyl jsem proškolen	31 odpovědí

- b) nebyl jsem proškolen, ale jsem schopen/á ji spustit 15
odpovědí
- c) plošina se v objektu nenachází 8 odpovědí

6. Prošel/a jste nějakým speciálním školením nebo kurzem k této problematice?

- a) ne 46
odpovědí
- b) ne, pouze cestou elektronických dokumentů 8 odpovědí

7. Jaké máte pocity v přítomnosti zdravotně postižené osoby? Např. zrakově postiženého nebo mentálně postiženého?

- a) nejistota 26
odpovědí
- b) obavy z nečekané reakce zdravotně postiženého 13 odpovědí
- c) soucit 8 odpovědí
- d) neutrální, jednání se všemi stejné, bez rozdílu 7 odpovědí

6 Diskuze

Problematika zdravotně postižených je častou a diskutovanou otázkou, díky níž došlo za posledních několik let ke zlepšení situace osob se zdravotním postižením (Aragal, 2005). Je však nezbytné neopomínat, že nadále existuje velké množství překážek a bariér, které jsou handicapovaní nuceni každodenně překonávat. Z této široké škály bariér byla zvolena oblast státní správy, konkrétně budovy místních oddělení Policie České republiky na území hl. m. Prahy.

Předložená práce analyzuje bariérovost 18 staveb, které byly vybrány na základě četnosti trestné činnosti. Průzkumem bylo zjištěno, že první úpravy budov byly odstartovány v roce 2007 projektem P1000, který byl plný velkých očekávání. Do současné doby je bezbariérově zpřístupněno 25 staveb na celém území hlavního města (písemné sdělení, Málková, 2017). Kontrolou vybraných budov, tedy i těch, u nichž byly provedeny stavební bezbariérové úpravy, bylo zjištěno následující. Ze zmíněných 18 oddělení jsou 4 bezbariérová, 2 naopak zcela nepřístupné a zbylých 12 oddělení jsou sice bezbariérově zpřístupněny, ale zcela neodpovídají požadavkům shora uvedené legislativy. Nejčastějším prohřeškem je chybějící nebo nevhodně umístěná zvuková signalizace dveří a šikmých plošin, Chybí kontrastní označení prvního a posledního schodu, nevhodné označení prosklených vchodových dveří, a nevhodné a kluzké povrchy přístupové plochy. Dále pak pokulhává úprava záchodových kabin zejména nevhodným rozmístěním daných prvků, užším prostorem či přístupností pouze s doprovodem zaměstnance policie nebo policisty.

Pro srovnání bezbariérovosti jiných budov na území hl. m. Prahy, byl zvolen ve velké míře navštěvovaný, úřad práce. Průzkum byl proveden na základě dat poskytnutých portálem Ministerstva práce a sociálních věcí. Z 18 staveb je 13 zcela bezbariérově přístupných, 2 budovy jsou zpřístupněny v přízemí a pouze jedno pracoviště je bariérové (mpsv.cz, [online]). Dále byla provedena konfrontace výsledku práce s výsledky průzkumu Českou abilympijskou asociací z roku 2016, která provedena analýzu městských úřadů, kde bylo i po provedených rekonstrukcích shledáno několik pochybení v obdobných prvcích jako u staveb místních oddělení. Jednalo se o chybějící snížené manipulační plochy, kontrastní značení prosklených stěn a prvního a posledního schodišťového stupně. Dále pak samozavírač dveří, kdy hrozí zranění osoby a nevhodně upravená záchodová kabina (caaos.cz, 2016, [online]). Na Slovensku byl uskutečněn vlastní výzkum bezbariérových přístupů do týž staveb, tedy úřadů práce.

Průzkum se týkal více než 80 budov ve všech krajích Slovenské republiky, např. Banská Bystrica, Bardejov, Brezno, Čadca, Galanta, Dunajská Streda, Košice, Levice, Malacky, Nitra, Trenčín, Prešov, Ružomberok, Trnava, Žilina a jiné. Jeho realizace se chopila Kancelária verejného ochrancu práv (přístupné na www.vop.gov.sk, 2015,[online]). Z 80 budov byly pouze 3 bariérové. Dále byl proveden průzkum již upravených bezbariérových záchodových kabin, kdy z 47 splnilo pouze 23 požadované podmínky. Obdobné výsledky zaznamenal i Knihovnický institut Národní knihovny ČR, který výzkumem prostorového a technického vybavení veřejných knihoven na území celé České republiky, v počtu 2.037 budov, došel k závěru, že je bezbariérově zpřístupněno 35 % staveb, 13 % pouze s cizí dopomocí a 52 % je bariérových (duha.mzk.cz 2016, [online]). Po těchto zjištěních lze konstatovat, že je úroveň veřejně přístupných budov, tedy předmětných služeben místních oddělení na dobré úrovni. Bariérovost je na hranici 50 %, což potvrzuje i pí kpt. Mgr. Bc. Taťána Málková ve své písemné výpovědi. Jednoznačně měl startovací Projekt P1000 pro svět zdravotně postižených velký přínos a je příslibem lepších zítřků. Společnost již před touto problematikou oči nezavírá a hledá východiska, cesty a vhodná řešení k umožnění rovnoprávnému pohybu. Jedná se o běh na dlouhou trať a je důležité si uvědomit, že se handicapovaným může dříve či později stát i kdokoliv z nás.

Další vědeckou otázkou bylo zjištění o povědomí zaměstnanců policie, tedy policistů a policistek, o problematice zdravotně postižených. Z osobního dotazování jednoznačně vyplývá, že i přestože neprobíhá žádná osvěta policistů cestou osobních školení ani kurzů, mají o této problematice přehled a orientují se v ní. Z odpovědí respondentů je zřejmé, že mají přehled, dokáží osoby se zdravotním postižením rozpoznat, přiměřeně zařadit do určité kategorie handicapu a připojit k jejich postižení i případné kompenzační pomůcky. Za zmínění stojí i skutečnost, že všichni policisté odpovídali shodnými nebo podobnými příklady kompenzačních pomůcek či zdravotních postižení. Otázkou zní, zda je tato shoda zapříčiněná šířením informací na sociálních sítích a médiích, nebo četností výskytu konkrétních typů postižení. Toto je již jiná oblast zkoumání. Znalosti a orientace respondentů v problematice zdravotního postižení zřejmě, bohužel nepramení ze vzdělávání v rámci služební kariéry, ale je to díky své vlastní iniciativě. Všimají si okolí a nemalá část oslovených má handicapované osoby ve svém blízkém okolí a ve svých rodinách. V tomto případě převládá lidský, citlivý a přesto profesionální přístup lidí, kteří nejsou lhotejní. Jistě k této skutečnosti přispívá i relativně vysoký výskyt handicapovaných. Zdravotně postižení se v naší populaci vyskytují ve velkém počtu, dle statistického úřadu bylo v roce 2012 v České republice více než jeden milion lidí s různým

typem zdravotního postižení, což je téměř každý desátý občan ČR (www.czso.cz, 2017 [online]). Někteří z respondentů se ve svém volnu účastní dobročinných akcí, jako jsou Kavárna po tmě, Neviditelná výstava, ukázky výcviku slepeckých psů a jiné. Při dotazování se všichni policisté zapojili s chutí a zájmem. Více než polovina dotazovaných odpověděla, že při kontaktu se zdravotně postiženým pociťuje nejistotu a obavy. Tyto svazující pocity by bylo jistě možné odbourat osobním proškolením a umožnění přímého kontaktu policistů a handicapovaných při nácviu komunikace, poskytnutí první pomoci a opory při pohybu, pádu či přesezení z vozíku na židli. Dále by bylo vhodné policisty seznámit s možnými kontraindikacemi při nevhodném, zbrklém či hrubém jednání s osobami různým typem zdravotního postižení. Laické postoje často vychází ze zafixovaných a stereotypních postojů společnosti, nikoliv však z vlastních zkušeností (Vágnerová, 2001). Mnohdy je společnost přesvědčena o nevyzpytatelnosti duševně postižených, k čemuž je přiměřeno odlišné chování daného jedince, zdánlivé chybění logiky nebo mluvou tzv. z cesty (Janík, 1987).

Nemalá část respondentů uvedla, že se snaží k handicapovaným přistupovat jako ke zdravým lidem, ale s určitým soucitem a lítostí. Empatie není na škodu a při jednání v citlivých záležitostech je jistě žádoucí. Jen je nutné citlivě zvažovat, komu soucit případně prokázat a jakým způsobem. Jak víme, vozíčkáři, nevidomí a jiní jsou ve svých životech také šťastní, milovaní i milující, a jen kvůli krádeži vozidla nebo mobilního telefonu se jim svět nezhroutí. Naopak handicapovaní nemají rádi lítostivé jednání a přístupy k nim jako k méněcenným. *„Nemocný bývá posuzován jako osoba nesvéprávná, nedostatečně kompetentní k rozhodování o čemkoli, tedy i o sobě samé. Manipulující a ochranný postoj veřejnosti vyplývá z běžného stereotypu pojetí duševně nemocného. Takového člověka je třeba chránit před ním samým a zároveň je nutné ho izolovat, aby nebyl nebezpečný společnosti.“* (Janík, 1987, str. 73).

V případě jednání s mentálně a psychicky postiženými nebo s nevidomými se cítí nejistí a plní obav z nepředvídatelné reakce jedince. Toto chování vychází jednoznačně ze strachu z neznámého. Tímto se dostáváme k předsudkům, které by vhodná školení mohla výrazně potlačit a otevřít tak dveře ke vzájemné komunikaci.

7 Závěr

Z předloženého výzkumu vyplývá, že stavby místních oddělení Policie ČR sice disponují řadou nedostatků, ale ve srovnání s dalšími veřejně přístupnými budovami jako jsou úřady práce a knihovny, dosahují příznivých výsledků. V letech 2017 až 2020 plánováno provedení stavebních bezbariérových úprav pro handicapované občany u dalších tří služeben a sice MOP Bartolomějská, MOP Vinohrady a MOP Bohnice, což je příslibem k lepší a rovnoprávnější budoucnosti. Průzkumem bylo zjištěno, že bezbariérovost je převážně řešena instalací šikmých plošin, vybudování ramp či výtahů, což z větší části řeší problém volného pohybu osob s omezením hybnosti. V těchto úpravách je opomínáno např. umístění kontrastních prvků pro osoby se zrakovým postižením, nejsou instalované zvukové signalizace a tabulky v Braillově písmu, nejsou instalovány zábradlí a sokly, které by zabránili pádu a zranění osob. Úroveň bezbariérovosti má sice rezervy, ale s ohlednutím do minulosti je třeba uvést, že je patrná progresse a úsilí o zlepšení jejího stavu.

Dalším faktorem, který by mohl vést ke zlepšení celkového výrazu bezbariérovosti veřejně přístupných budov, je komunikativní personál s dostatečnými znalostmi, bez předsudků, obav a lítosti. Průzkum vedl k příjemnému poznání profesionálních policistů a policistek, kteří mají zájem nejen o zdravý svět, ale i o svět plný handicapů. Své znalosti čerpají převážně ze soukromého poznání a vlastní zvědavosti. V rámci profesního života bych navrhovala osobní proškolení s přítomností osob s různým handicapem. Odstranilo by se tím mnoho předsudků, obav a nervozity. Jak jinak odbourat strach z neznámého než se mu postavit čelem?

Smyslem bezbariérovosti je podporovat handicapované ve své soběstačnosti v maximální možné míře a nezapomínat na skutečnost, že bezbariérovost není pouze architektonická, ale i psychická a společenská (Novosad, 2002).

Závěrem je důležité podotknout, že závěry výzkumu lze brát pouze orientačně a nelze je zobecnit pro celé území České republiky. Subjekty výzkumu by bylo vhodnější volit podle jiných kritérií, např. stáří budov a typu oddělení na celém území republiky. Nicméně se domnívám, že výsledky práce jsou přínosné a umožňují základní orientaci v bezbariérovosti staveb občanského vybavení.

8 Literatura

- ARAGAL, F. *European Concept of Accessibility. Příručka technické asistence*, 2003. 1. vyd. Praha : NRZP ČR, 2005, s. 99. ISBN 2-919931-24-5.
- ČESKÁ REPUBLIKA, *Ústava České republiky*. In: 1/1993. Česká národní rada, 1992, číslo 1/1993
- ČESKÁ REPUBLIKA, *Zákon trestní zákoník*. In: Sběrka zákonů. Parlament České republiky, 2009, číslo 40/2009
- ČESKÁ REPUBLIKA, *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*, In: Sběrka zákonů. Parlament České republiky, 2012
- ČESKÁ REPUBLIKA, *Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb*, MMR, 2009,
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, Praha: Linde, 2006. ISBN 80-86898-73-3
- DUDR, V., LNĚNIČKA P., *Navrhování staveb pro samostatný a bezpečný pohyb nevidomých*
- EUROPEAN KONCEPT FOR ACCESIBILITY – *Příručka technické asistence* 2003, 1. vydání – Národní rada zdravotně postižených v ČR, Praha 2005
- FILIPIOVÁ, D., *Život bez bariér – projekty a rekonstrukce*, Praha 1998: Grada publishing, ISBN 807169233
- FILIPIOVÁ D., *Projektujeme bez bariér*, dostupné na: <http://www.mozaikaub.cz/obr/pdf/bb.pdf>, [cit. 2017-07-15]).
- HLAVÁČOVÁ, J. a kol.: *Hluchoslepí mezi námi*. Praha: Občanské sdružení LORM, 2003
- JANÍK, A., *Veřejnost a duševně nemocný*, Praha 1987, vyd. Avicenum, s. 197
- JANKOVSKÝ, J., *Etika pro pomáhající profese*, Praha 2003, Triton, s. 37, 42, 71, ISBN 8072543296
- KOCUROVÁ, M., *Speciální pedagogika pro pomáhající profese*. 1. vydání. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002. 209 s. ISBN 80-7082-844-7.
- KOMENSKÝ, J. A. *Vybrané spisy J.A. K., Výbor z Obecné porady o nápravě v ěcí lidských a věcného pansofického slovníku*. 1. vyd. Praha: SPN, 1966. Sv. 4., 559str.
- KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE ČR HL.M. PRAHY, *Zodpovězení otázek*, vedoucí funkcionář [písemné sdělení]. Praha 27. 7. 2017
- LUDÍKOVÁ L., *Kombinované vady*, 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1154-7
- MARTINOVIČ, Roman. *Architektonickebariery.sk* [online]. 2006 [cit. 2010-09-20]. *Architektonické bariéry*. Dostupné z WWW: <http://architektonickebariery.sk/architektonickebariery>

- MAXA, M., NIKULA J., SKOPEC, J., ZAPLETALOVÁ J., *Stavby bez bariér*, Praha 1991, ČSVA – nakladatelství pro architekturu
- MICHALÍK a kol., *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál s.r.o., 2011 ISBN978-80-7367-85
- MONATOVÁ L.,: *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*, 1998, vydavatelství Paido, s. 85, ISBN: 80-85931-60-5
- NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČR, *Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF)*, České vydání, , Grada Publishing, a.s., 2001, World health organization (WHO), ISBN 978-80-247-1587-2
- NOVOSAD L., *Tělesné postižení jako fenomén i životní realita*, vydavatelství Portál, 2011, s. 168, ISBN 978-80-7367-873-9
- NOVOSAD, L., *Základy speciálního poradenství*, Praha 2006:Portál, ISBN 8073671743
- PROCHÁZKOVÁ, V., VYSUČEK, Petr. *Jak komunikovat s neslyšícím klientem?*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. 28 s. ISBN 978-80-86991-18-4.
- SCHNEIDER, K. a kol., *Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě*, 2. vyd., Brno 2001, ISBN 802386582
- SKOPEC, J., *Bezbariérové řešení staveb*, Praha 2005: nakladatelství ČVUT, 2. upravené vydání – ABF, ISBN 8086165965
- SKOPEC, J. a kol., *Stavby bez bariér pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace*, MMR ČR, Praha 1999, Praha 2002,
- SLOWÍK J. *Speciální pedagogika: prevence a diagnostika, terapie a poradenství, vzdělávání osob s různým postižením, člověk s handicapem a společnost*, . Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. ISBN 978-802-4717-333
- SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. 4. uprav. vyd. Praha: SPN, 1980. s. 234, ISBN 14-628-80.
- ŠESTÁKOVÁ, I., DVOŘÁK, O., BOUČEK, J., *Stavby pro sociální služby*, Praha 2006 – ČVUT, ISBN 8001033856
- ŠKODA, J., VAVERA, F., *Zákon o policii s komentářem 2. vydání*, vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 479s. ISBN 978-80-7380-447-3.
- ŠNAJDAROVÁ, H., *Bezbariérové stavby*, Brno2007: Era group, ISBN 9788073660840
- TITZ, B.: *Postižený člověk ve společnosti*, Praha, vydavatelství PedF UK, 1998, s. 120, ISSN: 1211-2720
- TORRINGTON, J., *Care Homes for Older People*, E and FN Spon, London 1996, ISBN 0149 201203

TROJAN, S., DRUGAR, R., PFEIFFER, J., *Fyziologie a léčebná rehabilitace motoriky člověka*
Praha 2005: Grada publishing, ISBN 8024712962

VÍTKOVÁ, M. *Somatopedické aspekty*, Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0

a slabozrakých osob. Praha 2002: Informační centrum ČKIT, ISBN 8086364631

VÁGNEROVÁ M., HAJD-MOUSSOVÁ, ŠTECH S., *Psychologie handicapu*, UK v Praze
Karolinum, 2001, ISBN 80-7184-929-4

ZDAŘILOVÁ, R., *Odstraňování bariér v městském inženýrství MP1.8*, Praha 2006: Informační
centrum ČKAIT, Praha 2006, ISBN 8087093127

ZDAŘILOVÁ, R., *Bezbariérové užívání staveb - Základní principy přístupnosti*, Praha
Informační centrum ČKIT, ISBN 9788087093566

Internetové zdroje:

Speciální úpravy interiéru pro nevidomé a slabozraké, dostupné na:
<http://www.tyflonet.cz/socialni-sluzby/upravy-interieru-pro-nevidome-a-slabozrake>, [cit.
2017-07-15].

Konzultace bezbariérovosti, dostupné na: <http://www.caaos.cz/nase-aktivity/konzultace-bezbarierovosti/> [cit. 2017-07-15].

Desatero, dostupné na: http://www.sons.cz/desatero_k.php [cit. 2017-07-15]

Portál veřejné správy, dostupné na:

http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.ar/sa.ap/.c/313/.ce/2154/.p/863?PC_863_id=51114&PC_863_section=1#2154 [cit. 2017-07-15]

Vyhlášky zabezpečující bezbariérové užívání staveb, dostupné na: <http://voda.tzb-info.cz/normy-a-pravni-predpisy-voda-kanalizace/6579-pozadavky-nove-vyhlasiky-zabezpecujici-bezbarierove-uzivani-staveb> [cit. 2017-07-15]

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dostupné na:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/podpora-inkluze> [cit. 2017-07-15]

Desatero pro lepší komunikace s pacienty se zdravotním postižením, dostupné z:
<http://www.nemzn.cz/desatero-pro-lepsi-komunikaci-s-pacienty-se-zdravotnim-postizenim/d-139604>, [cit. 2017-07-15]

Bariéry, dostupné na: http://ligavozick.skynet.cz/ip/bariery_skolici_pomucka/index.htm, [cit. 2017-07-15]

Správa o výsledkoch prieskumu bezbariérového prístupu na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny http://www.vop.gov.sk/files/spr_bezbarierovost.pdf, [cit. 2017-07-15]

<http://presbariery.cz>, [cit. 2017-07-15]

<http://policie.cz>, [cit. 2017-07-15]

<http://justice.cz>, [cit. 2017-07-15]

[http://www.helpnet -.informační portál pro osoby s tělesným postižením](http://www.helpnet-.informacniportalproosobysstelsnympostizenim), [cit. 2017-07-15]

<http://www.bezbarier.cz> – mapování míst a prostředků na území ČR, [cit. 2017-07-15]

Zásady úspěšné komunikace s lidmi s mentálním postižením, 2007, ISBN 2-87460-137-3, dostupné online http://www.spmpr.cz/wp-content/uploads/delightful-downloads/2015/06/Zasady-uspesne-komunikace-s-lidmi-s-mentalnim-postizenim_ETR.pdf [cit. 2017-07-15]

Jsou veřejné knihovny bezbariérové?, dostupné online: <http://duha.mzk.cz/clanky/jsou-verejne-knihovny-bezbarierove>, cit. 2017-07-15

Zdroje obrázků a příloh:

<http://voda.tzb-info.cz/normy-a-pravni-predpisy-voda-kanalizace/6579-pozadavky-nove-vyhlasky-zabezpecujici-bezbarierove-uzivani-staveb>

<http://www.mozaikaub.cz/obr/pdf/bb.pdf>

<http://policie.cz//>